

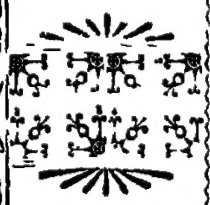
૧૨૨૫૮

શ્રીશા ધોરણ મારે

“મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળ” ની

પ્રશ્નોત્તરમાળા

સવ હક્ક સ્વાધીન

કિંમત ૦-૪ ૬

પોસ્ટેજ બુદ્ધ.

બાનુચં

૧૯૨૪

હજીમવાસ માલીરામ ગાહ.

“મુંબઈ” ગિલ્ડ

મગની ટા

ગાહપાન-મુરત.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

‘ગજગની કૉપીરાઇટ વિભાગ’

અનુક્ર ક ૧૧૨૪૮ ગાંધીક

પુસ્તકનું નામ ગુજરાતી સાહિત્યના વિકાસમાં
ગાંધીજીનું યોગદાન

વિગટ

મી ૪૫૪.૮૪૬ ૨ ૨૩૪૨૧૪

અધ્યાપિ બહાર ન પડેલી એવી

શ્રી મુખ્ય દલાકાની (ચોથા ધોરણની) ભૂગોળની શ્રી

પ્રશ્નોત્તરમાળા

રચના-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

“મુખગણિત શિક્ષક” વગેરેના કર્તા.
રચનાનું ફેકાલ્ટી-શાહપોર-સુરત.

પ્રસિદ્ધ કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ.

પ્રસિદ્ધ કરવાનું ફેકાલ્ટી-શાહપોર-સુરત.

આવૃત્તિ ત્રીજી પ્રત ૧૦૦૦

આ પુસ્તક સને ૧૮૬૭ના ૨૫મા એપ્રિલ મુજબ રજીસ્ટર કરાવ્યું છે.

કર્તાએ સર્વ હક જ્વાધીન રાખ્યા છે

છાપનાર-રઘુભાઈ લક્ષ્મીભાઈ દેસાઈ.

છાપવાનું ફેકાલ્ટી-‘અનાનિલ’ પ્રિન્ટિંગ પ્રેસ
બરાનપુરી ભાગોળ-સુરત.

બા-યુઆરિ

સને ૧૯૨૪

કિમત રૂ ૦-૪-૬ પોસ્ટેજ ભરવું

સુખદ ઈલાકાની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા 'માટે

અભિપ્રાય

રા. રા. છગનલાલ મોતીરામ શાહ. શાહપોર-સુરત.

સલામ દીગર-આપની બનાવેલી "ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા" મેં પહેલેથી જોઈ સુધી વાંચી. અહીંની સ્કૂલમાં ધોરણ ચોથામાં ભૂગોળની પરીક્ષા હું મેંશાં લખાણથી થાય છે, માટે અહીંના શિક્ષકોને ભૂગોળના પુસ્તક ઉપરથી પ્રશ્નોત્તર લખાવવા પડતા તે મહેનત આપના પુસ્તકથી ઘણી ઓછી થઈ છે. પ્રશ્નો પણ આપે નવા ધોરણમાં મળુર થયા પમાણે ભૂગોળમાંથી ચૂટી ઉત્તમ પ્રકારે ગોઠવ્યા છે, જેથી વિદ્યાર્થીઓને એકવાર વાંચી જવાથી સહજ યાદ રહી જાય છે, તે મારા જાતિ અનુભવથી જાણવામાં આવ્યું છે. આવા પ્રશ્નોત્તરમાં બાળકને પણ રસ પડે છે, અને શિક્ષકની મહેનત વૃથા જતી નથી. આવું ઉત્તમ પુસ્તક બહાર પાડવા માટે આપને કૃત્યવાદ આપું છું, અને આપના પ્રયાસને સારું ઉત્તેજન મળે એમ ઇચ્છું છું." એજ.

લીં

તા ૬ ૧૨-૧૯૧૬

માંગરોળ (ઠાકિઆવાડ)

ભગવાનજીદેવજી પડ્યા.
તાલુકા સ્કૂલ માસ્તર.

મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળની પ્રદ્યોત્તરમાળામાં શું શું છે ?

ઈલાકો સ્વરૂપ, ઈલાકાનું નામ પાડનાનું કાગળુ સીમા, વિગતો, કુદરતી ભાગો તથા તે પડવાના કાગળુ, સજકીય ભાગો, કુદરતી ગ્ચના, પર્વતો, ઘાટ, હવાખાવાના ઠેકાણા, નદીઓ, નદીઓના મળ, મુખ, તથા તે પર આવેલા ગામો, પવિત્ર નદીઓ, નદીઓના સગમ, જુદી જુદી દિશામાં વહેનારી નદીઓના નામ, ધોધ, ગુણ, અખાત ગદરો, આખોલવા, વગસાદ, તાપ, ટાદ ટ્યા ક્યા વધારે ઓછા પડે છે તે તથા તેના કારણુ, ભૂતળ ગ્ચના ને હયા તેની લોકાકાપર તથા પાકપર થતી અસર, ઉત્તર વિભાગ ને મધ્ય વિભાગનો મુકાબલો. ઉત્તર વિભાગ ને દક્ષિણ વિભાગનો મુકાબલો થાણા તથા કોલાઆ જિલ્લાનો મુકાબલો, જગલો તથા તેમાં થતી પેદાશ, જનાવગ, વન્ટી તથા જાતો, ધર્મો, ભાષા, મુખ્ય ધંધા તથા હુન્નરો ખનીજ પેદાશ તથા ને નીકળવાના સ્થળ, ખેતીની પેદાશ તથા તે થવાના ગ્ચળ કપાસ, તમાકુ, મકાઈ, ઘઉં, ડાંગર, તેલીબીઆ વગેરે ક્યા ટ્યા થાય છે તે, નહેરો, હુન્નર માટે વખલાએવા ગ્ચળો, ગ્ચવે તથા તેના પરના મુખ્ય ગ્રેશનો, પાકી સરકના ગ્ચના, નિકાસ, આયાત, ખેડો, દ્રીપકરૂપ, ભૂશિર, સગેવર, જાત્રાના ઠેકાણા, ઉના પાણીના કુડ, દીવાદાડી, લશ્કરની ડાવણી, એનિલાસિક ગ્ચળો, ખાસ જોવા

સાચા જગ્યાના ના વેપારના મધ્યકો, ગુરુપુત્રગાન્ય, મુસલમાની
 ના પોતગાનના ગાન્ય, ભીષ અને કોળી ગાન્યો કયા કયા છ
 ત હવાદાના ગાન્યનીવટ, દેવી ગાન્યોનો ગાન્યવીવટ, પોલિટિકલ
 ગાન્યના નામા ઉત્તરવિભાગ, દરેકપ્રાન, મિધ વિભાગ, મુખ્યભેટ
 ના વિભાગ તથા દર્શિણ વિભાગની સપણુ બગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા
 પરીક્ષામા આવેના પ્રશ્નો સાડાચાર આના

મહેરબાન કાઠિયાવાડના એજન્ટ દુધ ગવર્નર સાહેબ બહાદુરે
 ન. B A P ૬૫ તા. ૧૪-૧૨-૧૯૧૯ થી

મુંબઈ ઈલાકાની ભૂગોળની

 પ્રશ્નોત્તરમાળા. સાડાચાર આના.

કાઠિયાવાડ એજન્સિની તમામ પ્રાયમરી સ્કુલોમાં
 ધનામ અને લાયબ્રેરી બુક તરીકે મળુર કરી છે

ચોથી ચોપડીનો “ડિક્ટેશન શિક્ષક” ચાર આના

છાનનલાલ મોતીરામ શાહ કૃત

મુખર્ષ ઇલાકાની ભૂગોળની

ચોથા ધોરણની ભૂગોળની પ્રશ્નોત્તરમાળા

સ ૧] ઇલાકો એટલે શું ?

જ ૧] ધણા પ્રાંતો મળીને થયેલો ગવર્નરના તાબાના મુખર્ષ

સ ૨] મુખર્ષ ઇલાકો કયા આવ્યો ? અને એનો આકાર કવો છે ?

જ ૨] હિંદુસ્તાનના પશ્ચિમ કિનારાપર અગ્ની સમુદ્રને કાઠ
લાખો, સાકડો પટ્ટી જેવો છે

સ ૩] મુખર્ષ ઇલાકો નામ શા પૃથ્વી પડયું ?

જ ૩] ગજવાનીનું શહેર મુખર્ષ છે, તે પરથી મુખર્ષ ઇલાકો નામ પડ્યું

સ ૪] મુખર્ષ ઇલાકાની સીમા લખો

જ ૪] ઉત્તરે-અબુચિસ્તાન ને પાજા, પૂર્વે-રજપુતસ્તાન ને મધ્ય-
હિંદ એજન્સિના ફેશી ગજાયો, મધ્યપ્રાંતો અને નિગમનું
રાજ્ય, દક્ષિણે-મદ્રાસ ઇલાકો ને મલ્લુર, પશ્ચિમે-અગ્ની
સમુદ્ર ને લાક્ષા પર્વત

સ ૫] મુખર્ષ ઇલાકાનો વિસ્તાર કેટલો છે ?

જ ૫] ક્ષેત્રફળ ૧૯૬૮૩૨ ચોરસ માઇલ છે તથા એક લાખ માઇલ
અને સરાસરી પહોળાઇ ૧૯૦ માઇલ છે

સ] ખાલખા મુલકનુ, દેશીરાન્યોનુ અને ગાયકવાડના ગજ્યનુ
ક્ષેત્રકળ કહી

જ ૬] અગ્રેજ સરકારના મુલકનુ ૧૨૨૯૮૪ ચોરસ માઇલ, દેશી
રાન્યોનુ ૫૭૧ ચોરસ માઇલ અને ગાયકવાડી રાજ્યનુ
૯૦૮૭ ચોરસ માઇલ

સ ૭] કુદગતી વિભાગો ના ઉપરથી પાડી ગણાય ?

જ ૭] (૧) ભાયા પગથી (૨) લોકાના રિવાજ પરથી (૩) દેશની
રચના પગથી

સ ૮] મુખ્ય ઇલાકાના કુદગતી ભાગ કેટલા છે અને તે કયા કયા ?

જ ૮] પાંચ (૧) ગુજરાત (૨) ડચ (૩) સિંધ (૪) મહારાષ્ટ્ર
(૫) કાનગ

સ ૯] ઇલાકાના રાજકીય વિભાગ, તેના અધિકારી, અને રાજધાની
લખો

જ ૯] ભાગનુ નામ	અધિકારી	રાજધાની
(૧) ઉત્તર વિભાગ	કમિશનર	અમદાવાદ
(૨) મધ્ય વિભાગ	કમિશનર	પુના
(૩) દક્ષિણ વિભાગ	કમિશનર	બેલગામ
(૪) સિંધ વિભાગ	કમિશનર	કરાચી
(૫) મુખ્ય બેર	કમિશનર	મુખ્ય

સ ૧૦] મુખ્ય ઇલાકાના ઉપરી અધિકારી કાણુ છે અને તેમનુ
નામ શુ છે ? આખા વર્ષમા તેઓ કયા કયા મુકામ રાખે છે ?

જ ૧૦] ગવર્નર સાહેબ, સર લેફ્ટી વીલસન

શિયાળામા મુબઈ ઉનાળામા મહાબળેશ્વર ચોમાસામા પુના
સ ૧૧] ઇલાકાની કુદરતી રચના વિલાગવાર કહો

જ ૧૧] ઉત્તર વિલાગ—ચગાનો સપાટ પ્રદેશ છે, અને એના
પૂર્વ ભાગમા કુગરો છે મધ્ય વિલાગ—ઉચ્ચ પ્રદેશ છે,
અને એમા પુષ્કળ કાળી જમીન તથા ઘણા કુગરો છે
દક્ષિણ વિલાગ—કૃષ્ણા નદીની દક્ષિણે નીચો પ્રદેશ છે,
અને પશ્ચિમ તરફના કાલાબા ને રત્નાગિરિ જિલ્લા દરીઆ
કાંઠાપર અરબી સમુદ્ર ને સહ્યાદ્રિની વચ્ચે આવેલા છે
સિંધ વિલાગ—રણનો પ્રદેશ છે, અને તેમા રેતીના કુગરા
છે એનો પશ્ચિમ ભાગ ઉચો છે

સ ૧૨] ઇલાકાના પર્વતો પ્રાતવાર ગણાવો

જ. ૧૨] સિંધ—પપ્પ ને હાલા કચ્છ—ઉત્તરધાર, મધ્યધાર ને ચાડવા.
ગુજરાત—પૂર્વમા રાજપીપળા, પાવાગઢ અને આરાસુર,
ઈશાનમા આણુ ને શિરોહીના કુગર, કાઠિઆવાડના મધ્ય
ભાગમા ચોટીલા, શેત્રુઞ્જે, ગીર, ગીરનાગ ને બડો મહારાષ્ટ્ર
[દક્ષિણમા] સહ્યાદ્રિ, સાતપુડા, ચાદવડ સાતમાળા અથવા
અગ્નિ-ટા. કોંકણમાં—સહ્યાદ્રિ કાનડા—(દક્ષિણ મહારાષ્ટ્ર
અને ઉત્તર કાનડામા) સહ્યાદ્રિ.

સ ૧૩] મધ્ય વિલાગમા જવા માટે સહ્યાદ્રિમા કયા કયા ઘાટ છે ?

જ. ૧૩] (૧) ઔરઘાટ એ પુના તરફ જવાનો. (૨) થળનાટ એ
નાશિક તરફ જવાનો.

સ. ૧૪] કોંકણના જિલ્લા ગણાવો.

જ. ૧૮] ઉત્તર વિભાગમાનો થાણા તથા દક્ષિણ વિભાગમાના કોલાયા ને રત્નાગિરિ

સ. ૧૫] ઇલાકાના વિભાગવાર હવા ખાવાના થળ ગણાવે

જ. ૧૫] ઉત્તર વિભાગ—આણ, કુમ્મ, હજીને ને તીથવ, કાદિઆ-વાડમા આલાચડી, ગોપનાથ ને વેગવળ મધ્ય વિભાગ—દેવલાલી, લોલાવાવા (લાનોલી), મહાગળેશ્વર, પચગની ને ખડાળા દક્ષિણ વિભાગ—રાવાળા ગિરિમા માથેગન

સ. ૧૬] પ્રાતવાર ઇલાકાની નદીઓ લખે

જ. ૧૬] ગુજરાતમાં—નર્મદા, તાપી, મહી, સાયગમતી, બનારસ, સગ્ગવતી, ભાદર, વિશ્વામિત્રી, વાતક, અને કાદિઆવાડમા ભાદર ને શેત્રુજ કચ્છમાં—નાગમતી, કંકમાવતી ને ખારી સિંધમાં—ત્રિપુ મધ્યવિભાગમાં—મહાગણ્ટમાતાપી, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, ભીમા, સીના, નીગ, મુળામુદા, ગીચ્ણા, પાજગ, વાગ્ણા, કોંકણમાં—અઆ ને સાવિત્રી દક્ષિણ વિભાગમાં—દક્ષિણ મહાગણ્ટમા ભીમા, કૃષ્ણા દેણ, ઘટપ્રભા, પચગ ગા, તુગલદ્રા, વર્ધા ને વાગ્ણા, કાનડામા—શીગવતી

સ. ૧૭] ઇલાકાની મુખ્ય મુખ્ય નદીઓ ગણાવે

જ. ૧૭] સિંધુ, નર્મદા, તાપી, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, સાયગમતી, મહી

સ. ૧૮] એ સિવાય બીજી નાની નદીઓ ગણાવે

જ. ૧૮] બનાસ, સગ્ગવતી, ભાદર, મચ્છુ, શેત્રુજ, ભીમા, નીગ, સીના, મુળામુદા, પાજરા

સ. ૧૯] ઉપરની બધી નદીઓ ક્યાથી નીકળે છે, કાને મળે છે અને તેનાપર મુખ્ય ગામે ક્યા છે તે લખે

જ ૧૯] નદીનું નામ	મૂળ	મુખ	નદી ઉપરનાં ગામો
સિંધુ	હિમાલયપર્વત	અરબી સમુદ્ર	સકર, બકર, ગેહરી, હેદાબાદ, મિયાની કોટી, ફકો, સાદમન, કરાચી,
નર્મદા	અમરકંટનો કુંગર	ખભાતનો અખાત	કુન્નાળી, આદોદ, સિનોર, શુકસતીથ, ભાડભુત, તવરા, ભરૂચ, ભુસાવળ, માંડવી બહુધાન, સુરત, રાદેર
તાપ્તી	સાતપુડ	અરબી સમુદ્ર	
ગોદાવરી	સહ્યાદ્રિ	ખગાળી ઉપસાગર	નાશિક, ત્ર્યંબક
કૃષ્ણા	સહ્યાદ્રિ	ખગાળી ઉપસાગર	સામલી, મીંગડ કુરડનાડ, જમખડી
સાતગંધી	અરવલ્લી	ખભાતનો અખાત	સાદા, પેશાપુર, અમદાવાદ,
મહી	માળવાનો કુંગર	ખભાતનો અખાત	પાલી, લુણાવાડ, ખભાત
અનાસ	સિરોહીના,,	કચ્છનું રણ	ડીસા, રાધનપુર,
સરગવતી	સિરોહીના કુંગર	કચ્છનું રણ	દાતા, સિદ્ધપુર, પાટણ

૧૦] પહેલીના ચોપડીનો “ડિસ્ટેશન મિલક” અદી આના.

ભાઈ	મદાવનના કુમર	અરબી સમુદ્ર	જસદણ, જેતપુર
મચ્છુ	ચોટીકાના કુમર	કચ્છના રણ	ધોરાજી, નવીબદર
શેત્રુજી	ગીર પર્વત	ખલાતના અખાત	વાંકાનેર, મોરબી, માળીઆ
			ધારી, પાલિતાણા, તળાજી
બીમા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	કૃષ્ણા	પઢરપુર
તુગલકા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	કૃષ્ણા	હરીહર, શીગડી
નીરા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	બીમા	ભોર, ફતલુ
સીના	સહ્યાદ્રિ પર્વત	બીમા	અહમદનગર
મુળામુડા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	બીમા	પુના
પાજરા	સહ્યાદ્રિ પર્વત	તાપી	કુળીઆ

સ ૨૦] ઇલાકામાની પરિવ નદી ગણાવે

જ. ૨૦] સરસ્વતી, નર્મદા, તાપી, જોદાવરી

સ ૨૧] સહ્યાદ્રિ (પશ્ચિમ ધાટ)માથી કઈ કઈ નદીઓ નીકળે છે ?

જ. ૨૧] જોદાવરી, કૃષ્ણા, બીમા, તુગલકા, નીરા, સીના, મુળામુડા,
પાજરા, ગંગા, વારણા, કોણ, ઘટપ્રભા, મલપ્રભા, પચગા,
શીગવતી

સ ૨૨] કચ્છના રણને કઈ કઈ નદી મળે છે ?

જ. ૨૨] અનાસ, સરસ્વતી, મચ્છુ, આજી, ખારી

સ. ૨૩] અરબી સમુદ્રને, ખલાતના અખાતને, અગાળી ઉપસાગરને
કઈ કઈ નદી મળે છે ?

૪ ૨૩] અરબી સમુદ્રને—સિંધુ, લાહર, તાપી, શિરાવતી.
ખલાતના અખાતને—સાબરમતી, મહી, દાદર, નર્મદા

શેત્રુલ

ખગાળા ઉપસાગરને—ગોદાવરી, કૃષ્ણા

સ ૨૪] કૃષ્ણા, તાપી, ભીમા, અને ગુમલદાને કલ કલ નદી ખજે છે
૪ ૨૪] કૃષ્ણાને—ભીમા, પદગગા, વારણા, ગુમલદા

તાપીને—પૂર્ણા, પાજરા, ખીરણ

ભીમાને—સીના, નીરા, મુળામુકા.

ગુમલદાને—ધદમલા, મલમલા.

સ ૨૫] ઉત્તરઆર્ય દક્ષિણઆ ૪નારી નદીના નામ લખેા

૪ ૨૫] સિંધુ, સાબરમતી, મહી, નાગમતી, રૂકમાવતી.

સ ૨૬] દક્ષિણઆર્ય ઉત્તરઆ વહેનારી નદી ગણાવેા

૪ ૨૬] મરુણ, આણ, ખારી, પાજરા, ગોગણા.

સ ૨૭] પૂર્વઆર્ય પશ્ચિમઆ કલ કલ નદી વહે છે

૪ ૨૭] નર્મદા, તાપી, લાહર, શિરાવતી

સ ૨૮] પશ્ચિમઆર્ય પૂર્વઆ કલ કલ નદી જમ છે

૪ ૨૮] શેત્રુંલ, ગોદાવરી, કૃષ્ણા, ભીમા, ગુમલદા, પૂર્ણા, સીના,

નીરા, મુળામુકા, ધદમલા, મલમલા

સ ૨૯] પદાકાખ આવેલાં વિાષ ગણાવેા

૪ ૨૯] (૧) નર્મદા નદીનો સુરપાણનો (૨) શિરાવતી નદીનો ગેર-

સાખાનો (૩) ગોકાક પાસે ધદમલા નદીનો

સ ૩૦] નદીના વહેણ પરથી શુ સમજાય ? ૪ ઉપાણુ, નિપાણુ

સ ૩૧] જા. પદાકાખ રણ કયા કયા છે ? જા રણ એટલે શુ

૧૨] બીજા ધોગણ માટે બીજીના અર્થ ચાર આના

૪૮ ૩૬] અ (૧) હરેલી ઉતરે તથા પૂરે (૨) સિધમા ધરપારકરુનુ

ચ ઝાડપાન ૬ પાણી ન મળે એવુ ગેતીનુ મેફાન

૫ ૩૭] અખાત એટલે ચુ ? મુગધ ઇનાદાના અખાત ગણાવો

૪૮ ૩૮] સમુદ્રનો કાટો લાખો વધીને જમીનમા ગએલો હોય તે

(૧) હરેડો અખાત (૨) ખખાતનો અખાત

૫ ૩૯] ઇલાકામા આવેલા અદગ અનુક્રમે ગણાવો

૪૮ ૪૦] કરંચી, લખપત, જાંબા, માંડવી, મુદા, તુણા, નસાનગર, દારકા, પોરખદર, નવીખદર, માગેગ, વેગવળ, દીવ, બદગાદ, ધાધા, લાવનગર, ધોળેરા, ખલાત, દડારીઆ, ભરૂચ, સુરત, વલસાડ, દમણ, હાણુ, માલીમ, નસધ, મુખઈ, અલીયાગ, રતનાગિરિ, માદવેણુ, વેગુર્લા, ગાવા, કારવાડ, કુમટે, હોનાવર, (મુગધ, કગચી, કારવાડ, માંડવી એ મોટા અદર છે)

૫ ૪૧] ઇલાકાના દરેક ભાગના હસાપાણી લખો

૪૮ ૪૨] સિધ-રણુ હોનાથી અને કોઇ પહાડ ન હોનાથી વરસાદ વળેજ એહો એટલે ૨ થી ૧૦ ઇંચ પડ છે રેતાળ જમીનને લીધે અને વનખખિન જાડી ન હોનાથી તાપ વધારે પડે છે આખા ઇલાકામા જેકોખાખાખાં સૌથી વધારે તાપ પડ છે ગુજરાત ત્રિધ કુના વરસાદ વધારે ને તાપ એહો પડ છે ગુજરાતના ઉત્તરના ભાગમા દરીઓ ન હોવાને લીધે તેમજ રણુના જેવી જમીન હોવાથી તાપ વધારે ને વરસાદ એહો પડે છે, અને હવા સુકી છે મધ્ય વિભાગ-પૂર્વ તરફ વરસાદ એહો પડે છે એથી

હવા ફોગી છે વરસાદ વધુ પડે છે આખા દેશમાં મહાખેતી-
રમાં સૌથી વધુ વરસાદ પડે છે પીપલનેરમાં વરસાદ વધુ પડે છે
દક્ષિણ વિભાગ-કાશ્મીર ને ગ્નાગિરિ દરીઆ કિનારે તથા સહ્યા
દ્રિની પામે આવેલા હોવાથી વરસાદ વધારે પડે છે, કાનડા
દરીઆ કિનારે હોવાથી ત્યાં પણ વરસાદ વધારે પડે છે
મુખ્ય ખેત-વરસાદ વધારે ને ફીઆ પામેથી ટાટ તાપ ઓછા પડે છે
કચ્છ-ઉત્તર ભાગમાં ગુણ આવવાથી વરસાદ બીજકુલ પડતો નથી
ને તાપ વધારે પડે છે મધ્યભાગમાં કુમર હોવાને લીધે
અને દક્ષિણ ભાગમાં દરીઆ હોવાને લીધે થોડા થોડા
વરસાદ પડે છે, અને એના મધ્ય તથા દક્ષિણ ભાગમાં
તાપ બહુ પડતો નથી

સ ૩૫] વધારે વરસાદ કયા કયા પડે ?

જ ૩૫] [૧] ફીઆ કિનારે [૨] ત્યાં પુષ્કળ જંગલો હોય ત્યાં
[૩] પર્વત આગળ

અ ૩૬] રણ હોય ને હવા નુકી હોય ત્યાંના હવા પાણી કેવા હોય ?

જ ૩૬] ટાટ તથા તાપ વધારે અને વરસાદ ઓછો

અ ૩૭] મુખ્ય દેશમાંની ભત્રીજા ગ્યના અને હવાની લેના પર શી
અસર થાયેલી છે ?

જ ૩૭] [૧] ગુજરાતના દક્ષિણ ભાગમાં તાપ અને ટાટ માફકસર
પડે છે, અને જમીન ફળદ્રુપ છે, તેથી લોખંડ મધ્યમ કદના,
આલાક ને મોજા છે [૨] દરીઆ કાંઠાના લોકો સાહસિક
ને મહેનતુ છે [૩] ઉત્તર ગુજરાત, અને સિંધમાં ટાટ ને
તાપ વધારે ને હવા સુકી છે, તેથી લોકો કદાવર ને મજબુત

૧૪] બીજા ધોરણનો ' મુખ્યગણિત શિક્ષક ' બે આના

છે [૮] પશ્ચિમ વાટમા વરસાદ વધારે પડે છે, ને જમીન બેજવાળી તથા કાકરીવાળી છે, તેથી લોહા દીંગણા, ઉદોગો ને કસરીઆ છે [૯] કાલિઆવાડ પહાડી મુવક છે તેથી ત્યાં લોહ જળગ, ઉદોગો ને કસરીઆ છે

૫ ૩૮] મુખ્ય ઇલાકાતની બનતી ગચના અને હવાની પાડ પર શું અસર થએલી છે ?

૫ ૩૯] [૧] જ્યાં ત્યાં વરસાદ વધારે પડે છે, ને જમીન બેજવાળી છે ત્યાં ત્યાં ઝગર થાય છે (૨) કાળી જમીનમા ઘઉં ને કપાસ થાય છે [૩] વરસાદ ઓછો પડે છે ત્યાંની હવા ગુફી ને ગરમ છે, તેથી ત્યાં કેળા, કેરી, નારંગો, દ્રાક્ષ, દાડમ, અજીર, શેતુર, તરબુચ વગેરે લીલો મેવો થાય છે

૫ ૪૦] ઉત્તર વિભાગ ને મધ્ય વિભાગનો મુકાબલો કરો

૫ ૪૧] ઉત્તર વિભાગ.

- [૧] ૧ ગણો
- [૨] સપાટ નીચો પ્રદેશ
- [૩] પશ્ચિમે અગળી સમુદ્ર
- [૪] હવા બેજવાળી
- [૫] કળદુપ
- [૬] ગુજરાતી ભાષા
- [૭] પૂર્વ તરફ તાપ ઓછો ને વરસાદ વધારે

મધ્ય વિભાગ.

- પોણા ત્રણ ગણો
- કુચરાળો ઉચ્ચ પ્રદેશ
- પશ્ચિમે સહ્યાદ્રિ પર્વત
- હવા કારી
- ઓછો કળદુપ
- મગડી ભાષા
- પૂર્વ તરફ તાપ વધારે ને વરસાદ ઓછો

૫ ૪૦] ઉત્તર વિભાગ ને દક્ષિણ વિભાગનો મુકાબલો કરો

જ ૪૦] ઉત્તર વિભાગ.

- [૧] ૧ ગણો
- [૨] સપાટ નીચો પ્રદેશ
- [૩] ઘણી ખરી નદી પૂર્વ-
માથી પશ્ચિમમા વહે છે
- [૪] ગુજગતી લાપા
- [૫] પર્વ ભાગમા વરસાદ ઘણો
- [૬] હવા ભેજવાળી

દક્ષિણ વિભાગ.

- બમણો
- ઉચ્ચ પ્રદેશ
- ઘણી ખરી નદી પશ્ચિમમાથી
પૂર્વમા વહે છે
- મરાડી ને કાનડી લાપા
- પશ્ચિમના જિલ્લામા વરસાદ ઘણો
- પર્વ ભાગની હવા ડેરી અને
પશ્ચિમ ભાગની ભેજવાળી

સ ૪૧] થાણા જિલ્લો ને કાલાબા જિલ્લાનો મુકાબલો કરો

જ ૪૧] [૧] બને દરીઆ કિનારે આવેલા છે [૨] બનેમા વરસાદ
બહુ પડે છે [૩] બને પહાડી છે [૪] બનેના કિનારા પર
ઘણી ખાડીઓ છે [૫] બનેમા મુખ્ય પાક ડાંગરનો છે
[૬] બનેમા કિનારાથી સહ્યાદ્રિ તરફ જઈએ તેમ વરસાદ
વધારે પડે છે.

સ ૪૨] ઇલાકામા જંગલો કયા કયા છે ને ત્યા કયા કયા ઝાડ થાય છે?

જ ૪૨] સિંધના જંગલમાં આવળ, ગીરનાર પચમહાલ તથા
પૂર્વ તરફના જંગલમાં મહુડા, સીસમ, ગયણ, સાગ ને વાસ,
સહ્યાદ્રિના જંગલમાં સાગ, સીસમ, ખેર, ને વાસ, કાનડાના
જંગલમાં મુખડના ઝાડ થાય છે

મ ૪૩] ઇલાકામા કયા કયા જનાવરો થાય છે ?

જ ૪૩] સિંધમા ઊંટ ને ગધેડા, ગીરનાગના જંગલમા સિંહ, [આખા
હિંદુસ્તાનમા સિંહ અહીંજ થાય છે] કુગરો પર ને જંગલોમા

વાધ, દીપડા, ચિત્તા, મીંઝ, સાગર, કુક્કર ને હરણુ
કામિઆનાઃ ને કચ્છના યોડા, ગીન્તી બેમા ને કડીના અગદ
વખણાય છે

અ ૧૧] મુગધ ઇલાકામા કુલ વગ્ની કટકી / દેશી રાન્યોમા કેટકી /
ગાયકવાડી રાન્યમા કટકી અને અગ્રેશ મુલકમા કેટકી તે
ત લખો અને કઈ કઈ જાતની કેટ કેટકી છે તે પણ લખો

જ ૧૧] કલ વગ્ની પોણા ત્રણ કોગડ માણસની છે દેશી રાન્યોમા
૭૦ લાખ, ગાયકવાડી રાન્યમા ૨૦ લાખ અને અગ્રેશ
રાન્યમા એક દરોડ નેતુ લાખ માણસની વગ્ની છે
વગ્નીનો પોણા ભાગ હિંદુ; ૧૬ લાગ મુસલમાન, ૭૦ હમર
પારસી; બે લાખ ખ્રિસ્તી; ૨૦ હમર યુરોપીઅન ને
આફ્રીના પરચુરણ જાતના છે જગતના ભાગમા ભીવ, આધરા,
નાયકડા વગરે અનાય જાતો વમે છે

સ ૧૫] ઇલાકામા કયા ધર્મો ચાલે છે અને તેના મુખ્ય પથ
કયા કયા છે ?

જ ૧૫] [૧] હિંદુ-એમા રિવ, વિષ્ણુ, જ્વામીનાગણુ અને
રામાનવી, [૨] મુસલમાની; [૩] જૈન એમા શ્વેતાશ્વર
ને દિગમ્બર, [૪] જરતોસ્તી; (૫) ખ્રિસ્તી.

સ] કયા કયા ભાગમા કઈ કઈ ભાષા બોલાય છે ?

જ ૮૮] સિંધમા-સિંધી ને બલુચી; કચ્છમા-કચ્છી; ગુજરાતમા
ગુજરાતી, મહારાષ્ટ્ર ને દક્ષિણ મહારાષ્ટ્રમા--મરાઠી;
કાનડામા--કાનડી. અગ્રેશ ભાષા આખા ઇલાકામા બોલાય
છે, મુસલમાનો ઉર્દુ ભાષા બોલે છે

સ ૪૭] ઇલાકાના મુખ્ય ધધા તથા હુન્નર લખો

૧૪ ૪૭] મુખ્ય ધધો ખેતીના, કારીગરી કે મજૂરી. વેપાર ને નોકરી; ખલાસીના.

હુન્નર-સુતગઉ ને રેશમી કાપડ, મીઠું, કસખ, સોનેરી શીત કીનખાખ, લાકડા, ધાતુ, હાથીદાંત મુખ્ય ને સોના રૂપાનુ કોતરકામ, તાંબા પિત્તાળના વાસણુ, કાચ કામ

સ ૪૮] ઇલાકામાં કયા કયા ખતીજો કયા કયાથી નીચ્છો છે તે લખો

૧૪ ૪૮] પત્થર—કાઠિઆવાડ, ઇડર ને અમનગર આરસ—કાઠિઆવાડ ને આગમુઝ લોહ—પાવાગઢના તથા બર્ડના કુગર અને ધારવાડ અકીક—રાજપીપળાના કુગર સોનુ, રૂપું, તાંબુ—ધારવાડ ફટકડી—સિધની પશ્ચિમનો પહાડ, કચ્છ તાંબુ, સીસુ, ગધક—સિધની પશ્ચિમનો પહાડ મેગનીઝ પાવાગઢ કુગર મીઠું—ખારાધોડા, ધરાસણુ, કોલાખા તથા દરીઆ કિનારે સુરેખાર—પાલણુપુઝ એબ્રનિસ, કચ્છ (મોતી કચ્છના અખાતમાં નવાનગર પાસે)

સ ૪૯] ઇલાકાના કયા કયા ભાગમાં કઈકઈ ખેતીની પેદાશ થાય છે

૧૪ ૪૯] સિધમાં—ધઉ, બાબરી, જુવાર, ડાંગર, રૂ, ભરૂચ જિલ્લો—કપાસ, ખેડા જિલ્લો—તમાકુ, બાબરી, પચ મહાલ જિલ્લો—મકાઈ, ભરૂચ, સુરત, ખાનદેશ, અહમદનગર ને નાશિક જિલ્લામાં રૂ, ભરૂચ, સુરત, ખાનદેશ, અહમદનગર, નાશિક, અને પુના, જિલ્લા તથા ભાલમાં—ધઉ, કોકણ પ્રાંત, સુરત જિલ્લો અને સિધ પ્રાંત, ડાંગર, દરીઆ કિનારે—નાળિયેર ને સોપારી

અ પ૦] કપાસ, તમાકુ, મકાઈ, ઘઉં, ઝાગર, અને તેલીબીયા કયા કયા થાય છે ?

જ પ૦] કપાસ-સિંધપ્રાત, ભડચ, મુગન, ખાનદેશ, અદમદનગર ને નાગક જિલ્લામાં તમાકુ-ખેડા જિલ્લામાં મકાઈ-પચમહાલ જિલ્લામાં ઘઉં-સિંધપ્રાત, ભડચ, મુગન, ખાનદેશ, અદમદનગર, નાગક ને પુના જિલ્લામાં તથા ભાલમાં ઝાંગર-સિંધ, મુગન જિલ્લો તથા કોટણમાં તેલીબીયા-સિંધ, સાબરમતીની ઉત્તરના ભાગમાં, મધ્ય અને દક્ષિણ વિભાગમાં

સ પ૧] કપાસ અને ઘઉં કયી જમીનમાં થાય ?

જ પ૧] કાળી જમીનમાં

અ પ૨] ડાંગર એટલે શું ? તેમાં કયા પાક આગે થાય ?

જ પ૨] નદીના મુખ આગળનો ત્રિકાણાકાર પ્રદેશ ઝાગરનો

સ પ૩] ઝાગરનો પાક કયા થાય ?

જ પ૩] (૧) ફીઆ ડિન્કર (૨) રસ્સા રવાને પડતા હોય ત્યાં (૩) ડેંગામાં

અ પ૪] કાંજાકામાં કાળી જમીન કયા કયા છે ?

જ પ૪] ત્યાં ઘઉં ને કપાસ થાય છે, ત્યાં કાળી જમીન છે જુઓ જગ્યા પ૦ મે

અ પ૫] કઈ કઈ નદીમાંથી નહેરો કાઢેલી છે ?

જ પ૫] સિંધુ, હાથમતી ને કૃષ્ણા

સ પ૬] સિંધમાં વરસાદ ઓછો પડે છે હતા પાક શાથી થતો હશે ?

જ પ૬] (૧) સિંધુમાં ઉનાળામાં તથા ચોમાસામાં એમ બે વાર રેલ આવે છે તેથી (૨) નહેરોથી

સ પ૭] હુન્નગને માટે વખણાતા ગ્રંથ ગણાવો

૪૪ ૫૭] સુતરાઉ કાપડ-મુખઈ ને અમદાવાદ રેશમી કાપડ-
મુતર, અમદાવાદ, નાશક, પુના કસબ, સોનેરી ફીટ ને
કીનખાખ-અમદાવાદ ને સુગત હાથીદાંત ને મુખડવુ
કોતરકામ મુરત સોના રૂપાણું નકશીકામ-સિધ ને
કચ્છ માટીકામ-પાટણ ને હંદ્રાવાદ કાચ કામ કપડવજ
ને દક્ષિણ વિભાગ લોહનો સામાન-કપડવજ, આતર
નુખા, કુડવા, આમોદ, શિરોઈ ને ઓગપાડ સાડીઓ-
અહમદનગર તાંબા પિત્તળનાં વાસણ-અમદાવાદ,
સીસનગર, ગિહોર, પુના, નાશક

૫૮ ૫૮] ઇલાકામાની મુખ્ય રેલ્વે તથા તે પરના મુખ્ય નિગંતો લખ્યા
૫૮ ૫૮] (૧) ઓરખે ખરોડ એન્ડ સેન્ટ્રલ ઇન્ડિયા (ખી ખી
એન્ડ મી આઈ) રેલ્વે-એ ઉત્તર વિભાગમા છે
મુખઈ, સુગત, લરચ, વગાદગ, આખદ, નડિઆદ,
અમદાવાદ, વીરમગામ ને વડવાણ

(૨) ઇસ્ટ ઇન્ડિયન પેનિનસ્યુલા (ઇ આઈ પી) રેલ્વે-
પૂર્વમા કલકત્તા ને દક્ષિણમા મદ્રાસ નુવી વચ છે એ
મધ્ય વિભાગમા આવેલી છે-મુખઈ, કચ્છાણુ મગનપુરી,
નાશક, મનમાડ, આળીસગામ, જળગામ, મુગાવળ
મુખઈ, કચ્છાણુ, પુના, ઘોડ, નાલાપુર

(૩) સર્થન મરાઠા (એસ એમ) રેલ્વે એ દક્ષિણ
વિભાગમા આવેલી છે-પુના, મીંગર, બેલગામ, ધાનવાડ
ને હુમલી

(૪) સિધ પંજાબ, નાર્થ વેસ્ટર્ન અને જોધપુર
ખીકાનેર રેલ્વે એ સિધ વિભાગમા આવેલી છે.

એ ઉપગત ગૃહગતમા ગૃહ નાની નાની શાખા જેવે છે
સ ૧૬] ૧૮માણથી મુખ્યજીવતા કયા કયા માટા નિર્દેશનો તથા
નવીઆ આવે.

જ ૧૬] રેટેગનો-વીગમગામ, અમદાવાદ, નડિઆદ આણંદ વડોદરા
ભરૂચ, સુગન, નવસારી, વલસાડ, દમણ હાલુકા, પાલજી
વસદા, માહીમ ને મુખ્ય
નદીઓ-સાગરમતી, મહી, નમદા, તાપી પલ્ણા, દમણગા
ને વસદાની ખાડી

સ ૧] મુખ્યપાણી કાગથી જળ માગ જતા કયા બદલે આવે અને
જેવે જતા કયા નિર્દેશનો આવે તે લખો

જ ૧] જળ માગ-મુખ્ય, સાઈમ, વસદા, દમણ, ભારતનગર
જનકગાદ દીપ, વેગવળ પોરબાદ દાંડકા, માહી ને
કરાચી બદલ
જેવે માગ-મુખ્ય, સુગન વડોદરા આણંદ, અમદાવાદ
પાલજીપુર આણંદ, માગ્યાડ જ કુજન, જુલ્હી, દેડાંઆદ ડાટ્ટી
ને કાગથી નિર્દેશન

અ ૧૧] દેસાકામા આવેલી માટી પાટી ચડકના ગુના કયા થઈ કયા
ગળ્ય છે ને ગુને કયા મોટા ગામે આવે તે લખો

જ ૧૧] (૧) સુરતથી નદરઆર-ખાનડાલી નાપરા, નદરઆર
(૨) સુરતથી નાશક-વલસાડ, ધરમપુર પેદ, નારાક
(૩) અમદાવાદથી નગરપારકર-પાલજીપુર ડીસા, થગદ,
નગરપાગડર

(૪) વડોદરાથી રતલામ-ચાપાનેર, ગોધરા, દાહોદ, રતલામ

સ ૧૨] દેસાકામાથી પરદેશ જતી યીજીના નામ લખો.

- જ ૬૨] મુતરાહિ કાપડ, રૂ, અનાજ. તેલીખીઆ, ચામડા કાપડ,
જાણુ, લાખ, ગુદર, ગળી
- સ ૩] પગદેગથી કયો કયો માલ આવે છે ?
- જ ૬૩] લોખાનો આમાન, સચાઓ, ખાડ, મુતરાહિ, ગેશમી ને ઉનનુ
કાપડ, કગમીન, કોલસા કાચ, દવા, દારૂ કુનીચર દાગળ,
અમદણ
- સ ૪] કલિદાસના મુખ્ય બટો ગણાવો
- જ ૬૪] મુમદ, વાગપુરી, માછી, વસદ, પીરમ દીન, નખોદાર,
પેરિમ, માકાટા
- સ ૫] (૧) દ્વીપકપની વ્યાખ્યા લખો (૨) કલિદાસના દયા કોપકપકર
- જ ૬૫] (૧) જેની ત્રણ આંખ પાણી ને એક આંખ જમીન લેય ત
(૨) કાલિઆવાડ
- સ ૬૬] અ બૂશિંગ એટલે શું ? જ કલિદાસના આવેલી બુગિંગે
ગણાવો અને તે કયા આવી છે તે લખા
- જ ૬૭] (અ) જમીનની આગી લાખી થઈને સમુદ્રમાં ગઈલી હાય તે
(બ) સિંધમા-માંડ; દારૂના પામ-જગતપોઈટ; કાલિઆવાડની
દક્ષિણે-દીવ; ગોવા પામ-કેપરામાસ.
- સ ૬૮] કલિદાસના સંગવર ગણાવો
- જ ૬૯] સિંધમા-મચર એમા જુદા જુદા ગના માળા થાય છે.
આજુ પડ નખીતળાવ; ધધુકામા-નળસરોવર એ ખાડ ૬.
નીચગામમા-મુનસર. ધાળદામા-મલાવ. અમદાવાદમા-
કાંકરીઈ. મુખમિ-તાનસા, વિહાર ન તુળમી.
- સ ૭૦] પ્રાતવાર જનના કાણા લખા

૪૮] સિવમા-હિંગગાજ, કુચમા-નારાયણસર, કોટેધર, માતાનો મઠ, ગુજરાતમા-દ્વારકા, શ ખોદ્ધાર, પ્રભા-સપાટણ (સોમનાથપાટણ,) અખાજ, બહુચરાજ, સામગાજ, ખેડઅઘા, સિદ્ધપુર, ઉંઝા, વાંઝા, વડતાલ, ડાંકાર, પાવાગઢ, ચાંદોદ, તવરા, ભાડભુત, શુકલતીર્થ, બહુધાન, કુતા એ હિંદુના ઉદ્ધવાડા પાન્સીનું પેટલાદ ને વીરપુર એ મુસલમાનનું ગીરનાર, આબુ, પાલિતાણા એ જૈનના મદાગદમા-મધ્ય વિભાગમા-નાશક, ત્ર્યંબક, પંડરપુર, દક્ષિણ વિભાગમા-ગોકર્ણી.

સ ૧૬] હિના પાણીના કુડ કયા કયા છ ને તે કયા છે ?

૪૯] કપલવજ પામ-લેસુદ્રા. ગાધગ પામ-ટુવા. નાસદા પામ-દેવકી હિનાઈ. ગીગ પનત મ'યે-તુળસીસ્થામ. રુના-ગાંની જિલ્લામા-ખેડ, દાપોલી, સગમેધર ને રાગપુર.

સ ૧૭] દક્ષિણમા કઈ કઈ સાત નદીઓનો સગમ થાય છે અને તે કયા આગળ થાય છે

૪૧૦] સાગરમતી હાથમતી, વાતડ ખારી, મેંવો શેઠી ને માગમ એ સાતે નદીનો સગમ અમદાવાદ જિલ્લામા વાંઝા આગળ થાય છે

સ ૧૭૧] સમુદ્ર કામના લોકોને ક્યારે અને કયા કયા લાલ મળે ?

૪૧૧] સાગ બદરો બનાવવાને ફરીઓ ખાચા ખાચાવાળો હોય તો લાલ વધારે મળે (૧) વેપાર માટ ખીજ દેશમા સહેલાઈથી જળ શકાય (૨) વેપાર ધણો કરી શકાય (૩) માલ મળા-

વવા મોકલવામા ફાયદો થાય (૪) બહાર રન્તે આવતી
ચીજો સસ્તી પડે (૫) સમઘાત હવાનો લાલ મળે

સ ૭૨] અ દીવાદાડી એટલે શુ ? જ મુઅઝી કગચી જતા કયા
કયા દીવાદાડી આવે છે ?

જ ૭૨] અ વહાણને દરીઆમાના ખડક સાથે અથડાતા બચાવવા
માટે ઉભો ડરેલો ચણતરનો ચાલલો જેમા રાને દીવો
મૂકવામા આવે છે તે

જ કાલાબા, વસઝ, દમણ, હજીગે, નર્મદાનુ ગાડ, પીરમ,
ધોવા, ભાવનગર, જાફરાબાદ, વેરાવળ, પોરબદર, દારકા, માડવી

સ ૭૩] લસકગની છાવણીઓ વિલાગવાર ગણાવે

જ ૭૩] સિધ વિલાગમા—જેકોઆબાદ, કરંચી. કચ્છમા-ભુજ.
ગુજરાતમા-રોજકોટ, વઢવાણ, અમદાવાદ, ડીસા,
વડોદરા. મધ્ય વિલાગમા-નસીરાબાદ, ખડકી, અહ
મદનગર, સતારા. ત્રિલુ વિલાગમા-બેલગામ. મુઅઝ
બેટમા-મુઅઝ.

સ ૭૪] ઇલાકામાના ઐતિહાસિક સ્થળો લખો

જ ૭૪] દક્ષી, અમદાવાદ, વડનગર, વડોદરા, અહમદનગર ખડક
ખડકી, તાલીકાટ

સ ૭૫] ઇલાકામાની ખાસ જોવા લાયક જગાઓ લખો

જ ૭૫] કનેરી, અ ઘેરી, ધારાપુરી, પાકુ ને કાર્લીની ગુફાઓ, ટીપી
રવડ, સુરપાણ, જેરસપા ને ઘટપ્રભાના ઘાંધ, ગીરનારનો
કુગર, લસુદ્રા, દુવા, તુળસીસ્થામ, દાપોલી, ખેડ, સગમેશ્વર
અને રાજપુરના ઉના પાણીના કુંડા, રૂઢમાળનું ખડક,

૨૪] ખીજા ધોળુ માટે “અ કંગણિતના મનોયત્ન” પાચ આના.

સગમેજનો રોજો, ડબોધનો કિલ્લો, વિજયપુરનો ધુમટ.

મ ૧૭] પન્થગ્ની કાનગ્લીની પ્રખ્યાત હમાગનો ગણાવો

જ ૧૮] આશુ, આગનુ ને શૈવગ્નના દહેના ડબોધનો કિલ્લો
અમદાવાદની જીમામસીદ તથા સાલઆલમનો ગેગનો

મ ૧૭] દલિાકામા આવેલા ડના વેપાગના મથક લખો

જ ૧૭] કંગચી, ભાવનગર, ધોળેરા, નધનપુર, ભડચ, સુરત, મુગધી,
ધુળીઆ, નદરમાન, જાગામ, બુગાવળ, નાશક, અદમદનગર,
શોલાપુર, ખીજપુર, અવગામ, ધાગવાડ, ડાગવાડ રતનાગીરી
નારદાપુર

સ ૧૮] કયા કયા સાલરોમા કાપડ રાજવાની મીલો છે ?

જ ૧૮] મુગધી, અમદાવાદ, કંગચી રડાદગ, સુરત, ભડચ, શોલાપુર,
ભાવનગર, પુના.

મ ૧૯] દિનાકાનો ગજવલીવટ સમજવો

જ ૧૯] કલેક્ટરગના ઉપરી કમિશનર છે આ દલિાકામા પાચ વિભાગ
છે અને તે દરેક વિભાગના ઉપરી કમિશનર છે પાચ
કમિશનરના ઉપરો અધિકારી રાધના ગવર્નર સાહેબ સગ
લેગલી વીલસન છે, અને તે આખા દલિાકાની દેખરેખ ગમે
છે ગવનગ્ની નીમાણુક નામદાર ગહેનગાહ પાચમા ન્યોર્જના
પુરમથી ચાય છે, અને તે પાચ વગસ નુધી ચાલે છે
અમને ગજકાગ્લારમા મદદ કરવા બે મડગ છે એક દલિાકાનો
કાગ્લાર કુનાડ ને ખીજી કાયદા બાધનાઃ કાગ્લાર ચલાવનાર
મડગમા ગવર્નર સાહેબ સાથે ચાર સભાસદ હોય છે એ મડગ
મુગધી સગકારને નામે એગળખાય છે તેમના રાય નીચે જીદા જીદા

ખાતાનુ કામ કરનાર પાચ મત્રીઓ છે, તે દરેક પાને એક કે વધારે ખાતાનુ કામ હોય છે

ન્યાયખાતાનો વહીવટ મુખ્યની હાઇકોર્ટ (મોટી અદાલત)ના હાથમા છે તે ગવર્નર્થી જ્યત્ર છે અને મુનમફે વર્ગે ન્યાયખાતાના તમામ અધિકારીઓ પર તેની સત્તા છે

પોલીસ ખાતાના ત્રણ અધિકારી પોલીસ ઇન્સ્પેક્ટર જનરલ છે તેમના તાબામા દરેક જિલ્લામા પોલીસ મુપરિન્ડન્ટ છે કેજવણી ખાતાના ત્રણ અધિકારી ડિરેક્ટર સાહેબ છે તેમના હાથ નીચે દરેક વિભાગમા એન્ડ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર અને જિલ્લામા ડેપુટી એન્ડ્યુકેશનલ ઇન્સ્પેક્ટર છે

એ સિવાય બાધકામ, જગલ, ખેતીસાડી, મુખાદારી, પોસ્ટ અને તારખાતુ વર્ગે ખાતા છે

સ, ૮૦] દેશી ગજ્યોપર દેખરેખ ગખવાની શી ગાહવણુ છે ?

જ ૮૦] દેશી ગજ્યોના એ વિભાગ છે એક હિદી સરકારના તાબા હેઠળનો અને બીજો મુખ્ય સરકારની દેખરેખ નીચેનો મુખ્ય સરકારની દેખરેખ નીચેના દેશી રાજ્યના એ ભાગ છે (૧) મુખ્ય સરકારની ખુદ દેખરેખ નીચેનો (૨) કમિશનરની દેખરેખ નીચેનો કચ્છ, કાઠિઆવાડ અને કાલપુર મુખ્ય સરકારની દેખરેખ નીચે છે કમિશનરની દેખરેખ નીચેના ગજ્યોમા એજન્સિ મોટી હોય તો જુને પોલિટિકલ એજન્ટ રહે છે, અને જો એજન્સિ નાની હોય તો પાનના જિલ્લાનો ડિરેક્ટર તે એજન્સિનો પોલિટિકલ એજન્ટ કહેવાય છે ગાયકવાડનુ રાજ્ય વાલસગાયની દેખરેખ નીચે

છે, ને તેમના તરફથી વડાદરામાં રેસિડેન્ટ રહે છે પાલણપુર અને મહાકાલ મોટી એન્જિનિસર છે તેથી ત્યાં જુદા પોલિટિકલ એન્જિન નીમેલા છે બાકીની એન્જિનિસ અને સંસ્થાનામાં પામેના જિલ્લાના કલેક્ટરને પોલિટિકલ એન્જિન છે

સ ૮૧] પોલિટિકલ એન્જિનના કામ ગણાવે

જ ૮૧] (૧) ગમ્મઆ રાજ્યમાં સારો અભિયંત્ર ગમે છે કે નહિ તેની દેખરેખ રાખવી (૨) ગમ્મઆને રાજકામમાં સલાહ આપવી (૩) રાજ્ય રજવાડામાંથી ખડણી વસુલ કરી ગાયકવાડ કે ખીમ જે રાજ્યઆને ભગવાની હોય તેને ભરવી (૪) કોઈ ગમ્મ હાકોર, નવામ વગેરે બાળકુવર મુકાને મરી ગયા હોય તો તે સંસ્થાનનું કામ સલાખી લેવું તે બાળકુવરને રાજવણી આપવી

સ ૮૨] આ મુજબ ઇલાકામાં કેટલી તરેહના ગમ્મો છે ?

જ ને તે કયા કયા ?

જ ૮૨] આ ત્રણ તરેહના જ (૧) અગ્રેજ સરકારનો ખાલસા મુલક (જિલ્લાઓ) (૨) દેશી ખડીઆ રાજ્યો (૩) શીરગાના પરદેશી અન્ય સરસ્થાનો

સ ૮૩] ખુદ ગવર્નર સાહેબની દેખરેખ નીચ કયા કયા રાજ્યો છે ?

જ ૮૩] કચ્છ, કાઠિઆનાં એન્જિનિસ અને કાટલાપુર

સ ૮૪] આ ઇલાકામાં મોટામાં મોટું દેશી રાજ્ય કયું છે ? જ અને અગ્રેજ સરકાર તરફથી ત્યાં કયા અધિકારી રહે છે ?

જ ૮૪] આ ગાયકવાડ સરકારનું.

જ વાઇસરોય તરફથી રેસિડેન્ટ વડાદરામાં રહે છે.

સ ૮૫] પાલણપુર તથા મહીકાંઠા એન્જનિસઓ કમિનનના નાયામા સપૂર્ણ છે કે નહિ ?

જ ૮૫] એ એન્જનિસઓના પોલિટિકલ એન્ટા કટલુ કે કામના જવનનું સાદું જ નેડ આગેઆર કરે છે, તેથી સપૂર્ણ નાયામા નથી

સ ૮૬] મરેડી રાજ્યો લખો

જ ૮૬] વડોદરા, કોટલાપુર, સાવતવાડી અડલગ્રાટ, જન ડકળાપુર મુદ્દાળ

સ ૮૭] ઇલાકામા ગજપુત ગત્ય કયા કયા છે ?

જ ૮૭] કચ્છ, નવાનગર, ભાવનગર, દ્રાગદ્રા મોરબી, વાઢાનેર, પાલિતાણા, દ્રાગ, લીમડી ગજકોટ ગોડગ, વટનાણ, પોરબદર, રાજપીપળા, છોટાઉદેપુર બારીઆ, લુણાવાડા, સુથ, ધરમપુર, વાસદા

સ ૮૮] મુસલમાની રાજ્ય કયા કયા છે ?

જ ૮૮] ખૈરપુર, જુનાગઢ, બાટવા, બળણા, પાલણપુર, રાધનપુર, વરાહી, તેરવાડા, વાડાગિનોર, ખલાન, સચીન, સાવનુર. જાફરાબાદ ને જહગ લખગી મુસલમાનના છે

સ ૮૯] ઇલાકામા પોર્ટુગીઝના પરદેશી જ્વનત સમ્બાન કયા છે ?

જ ૮૯] ગોવા, દમણ ને દીવ

સ ૯૦] ભીલ અને કોળી રાજ્ય લખો

જ ૯૦] ભીલના ડાંગ ને મુલગાણાનો મુલક. કોળીના પાલણપુર એન્જનિસમા ભાલર ને કાંકેજ; જવાર.

૨૮] આથા ધાગુનો “મુખ્યલિત ગિલક” ચાર આના

૫ ૯૧] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લા તથા મુખ્ય શહેરો,
એન્જિનિયરો અને સરકારના મુખ્ય રાજ્યો સાથે લખો.

૫ ૯૧) જિલ્લા. (ખાસા મુલક) મુખ્ય શહેરો.

૧ શાહુ જિલ્લો. શાહુ, રાજ, રાજ, મોડી રી,
રયાણુ

૨ સુરત જિલ્લો. સુરત, વલસાડ, દુમન ઉદનાડ,
હથળ, ખડધાન, ગરે

૩ ભરૂચ જિલ્લો. ભરૂચ, અરેન્ધર, લાડનુત,
ગુલતીય

૪ ખેડા જિલ્લો. ખેડા, રપરજ ડાકા, તરિયાદ,
વજાલ મમદાનાદ, આણુ

૫ પચમહાલ જિલ્લો. ગોધરા. રાંસાલ, દાદાદ આપાને

૬ અમદાવાદ જિલ્લો. અમદાવાદ, નીમગામ, ખાગમોડ,
ધોળા, વાધા,

૬૨૧ રાજ્યો.

૧ કાઠિયાવાડ એન્જિનિ

મુખ્ય રાજ્યો.

નવાનગર, મોરબી, ગાંડળ,
રાજાનેર, ધોળા, ગરકોટ (રાવા
પ્રાતમા) ધ્રાંગધ્રા, વરયાણુ, લીમડી,
(જાલાવાડ પ્રાતમા) ભાવનગર,
પાલિતાણા (ગાંધીવાડ પ્રાતમા)
જુનાગઢ, પોરબંદર, ગરકોટ,
(નાગ પ્રાતમા,) દીવ એમા
પોર્ટગીઝનુ ચત્ર ગાંધી

૮ પાલણપુર એજન્સિ	પાલણપુર, રાધનપુર વાવ, થગલ
૯ મહીકાંડા એજન્સિ	ધર, દાતા, પેથાપુર, વડાળી
	લાલસણા
૧૦ રેવાકાંડા એજન્સિ	રાજપીપળા, છોટાઉદેપુર, આરીઆ,
	લુણાવાડા, સુથ, વાડાશિનોર
૧૧ સુરત એજન્સિ	સચીન, ધરમપુર, વાસદા ડાંગ.
૧૨ ખભાત સસ્થન	ખભાત
૧૩ જવાર સસ્થન	જવાર
૧૪ ગાયકવાડનો મુલક	વડોદરા.

ટીપ — ઉપરના ૧૪ ભાગમાથી કહિઆવાડ એજન્સિ અને ગાયકવાડનો

મુલક બાદ કરતા બાકીનો ઉત્તર વિભાગ કહેવાય છે

અને એ ૧૪ ભાગમાથી થાણા જિલ્લો અને જવાર સસ્થાન બાદ કરતા બાકીનો ગજરાત કહેવાય છે

સ ઉત્તર વિભાગના ભાગ ગણાવેા ગુજરાતના ભાગ ગણાવેા જ ૯૧ માની ટીપ જુઓ

સ ૯૨) ઉત્તર વિભાગની વસ્તી, વિગ્તા, પર્વત, નદી, અખાત, ખેટ, ઢીપકરપ, બુશિર, બદર, હવા ખાવાના કેકણા, જાત્રાના કેકણા, જોવાલાયક જગ્યાઓ, ખેતીની પેદાશ, જગતની પેદાશ અને ખતીજ પેદાશ, આયાત, નિદાશ અને મોટા જગતના લખો

જ ૯૩] વસ્તી-૩૬ લાખ માણસની છે વિસ્તાર-૧૩ હજાર ચારસ માઇલ છે

પર્વત-સાતપુડા, પાવાગઢ, ગીરનાર, શેત્રુજી, આબુ, આરાસુર નદીઓ-બનાસ, સરસ્વતી, સાબરમતી, મહી, નર્મદા, તાપી, ભાદર

અખાત-કુચ્છનો ને અખાતનો એ-દીવ, પીઠમ
દ્વીપકલ્પ-કાલિઆવાડ બુશિર-જગત પોષ્ટ
અદરો-હારા, પોન્નદર, દીવ, ભાનનગર, થોથા અખાત
ભર્ય મુગ્ધ, દમણ
હુવા ખાવાનાં ઠેકાણાં-કુમ્મ, લડુગે નીચય માવાચડી
ગાપનાથ

અચાનાં ઠેકાણાં-શમોદ્ધાન, હાન્ડા, મામતાથ પાટણ,
ગીગ્ના, શેત્રુગે, મિદ્ધપુર, પાવાગર, ડાનર, વડનાલ, વાદાદ,
ગુવકનીથ, અલ્પાત, કુતા ઉદ્યાડ
ઝંવા લાયક જગાઓ-કપીગર, ગીગ્ના, મામતાથ પાટણ,
લમુડા, કુતા ને ઉનાદમા કુડ, દંડમાળ. ડમોનો નિનો,
ઝુઆમનીદ ને સગેજનો ગાગે
ખેનીની પેદાશ-વડે, ખાજગી, કપાચ ડાનર, જુદાં,
નવખીઆ, કડાળ

જગલની પેદાશ-રમારની લાકડ (આગ, નીસમ મ)
નાસ આવળ, લાખ, મધ
ખનીજ પેદાશ-આરસ, પથળ અક્રીદ, લોટ નીમુ
મંગેનીક, નીકુ, મુગેખા

આયાત-સોનુ કપુ, લોટાનો સામાન, સંચાઓ કાપડ,
ખાડ, કાચ, કેગેમીન, ગંગે, દા, દાડ, કોયલા કમ્પીચર,
મદદ, ડાગળ

નિકાસ-મુગ્ધ, મુનગલ ને ગેરામી કાપડ, કીનખાખ,
નેલીખીઆ, અનાજ, મીકુ

મોટાં જંકશનો—સુરત, વડોદરા, આણંદ, અમદાવાદ, વીરમગામ, વડવાણ, રાજકોટ, ધોળા, જેતણસર, મહેસાણા
ટીપ્સ—ગાયકવાડનું મળ્ય વાઇસરોયની દેખરેખ નીચે છે ને તેમના તરફથી વડોદરામાં ગેસીડટ મળે છે એ મુખ્ય ઇલાકામાં મોટામાં મોટું દેશી રાત્ર્ય છે કારિઆવાડ એજન્સિ ગવર્નર સાહેબના તાબામાં છે ને તેમના તરફથી રાજકોટમાં એજન્ટ ટુ ધ ગવર્નર રહે છે એમના હાથ નીચે ચાર પોલિટિકલ એજન્ટો છે ઉત્તર વિભાગના ઉપરી અધિકારી કમિસનર સાહેબ છે ને તેઓ અમદાવાદમાં ગહે છે

૨૫ ૬૩] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લાઓના તાલુકા લખો

૨૫ ૬૩] ૧. સુરત જિલ્લો-૧ ચાયામી ૨ બોરપાડ ૩ માડના
 ૪ આગડાલી ૫ જલાલપોર ૬ ચીખવી ૭ વચઆડ
 ૮ પાગડી વાલોડ પેટામહાલ છે

૨. ભરૂચ જિલ્લો-૧ ભરૂચ ૨ અડલેશ્વર ૩ વાગગ
 ૪ આમોદ ૫ જલુસર હાનાટ પેટામહાલ છે

૩. બેડા જિલ્લો-૧ ટપડવજ ૨ હાસગ ૩ આણંદ
 ૪ નડિઆદ ૫ મેમદાવાદ ૬ માત ૭ બોરસદ

૪. પંચમહાલ જિલ્લો ૧ ગોધરા ૨ દાહોદ ૩ કાનોલ.
 હાલોલ ને અલોલ એ બે પેટા મહાલ છે.

૫. અમદાવાદ જિલ્લો-૧ ઉત્તર દસકોઈ ૨ દક્ષિણ
 દસકોઈ ૩ વીરમગામ ૪ પ્રાતીજ ૫ ધાળકા
 ધધુકા મોડાસા, સાણંદ ને એ ત્રણ થોધા પેટામહાલ છે

૬. થાણા જિલ્લો-૧ ડહાણ ૨ માદીમ ૩ વસઈ

૧ સાપ્તી ૫ લીવડી એ દરીઆ કિનારે છે ૬ વાડ
૭ શાહપુર ૮ મુન્નાડ ૯ કુઆલુ એ અદરના ભાગમા છે
સ ૯૪] ગુજરાતના મુખ્ય નહેરો વગીના પ્રમાણમા પ્રખ્યાતી સાથે
જાયા

૧૦ ૯૫] અમદાવાદ-ઈ સ ૧૪૧૨મા અહમદગાહે સાબરમતી નદીને
કાંઠે વસાવ્યુ મુસલમાનની રાજધાની હતી, કાક ઉત્તર
વિભાગની રાજધાનીનુ શહેર તથા મોટુ રેલવે જંકશન છે
અહીં લશ્કરની છાવણી છે ધોતી ગેડા, રેશમી કાપડ,
કીનખાખ, તથા મગ્ગી વખાણાય છે

મુરત-તાપી નદીને ડાબે કાંઠે જિલ્લાનુ મુખ્ય શહેર તથા
અદર છે મુન્નર નામની ગમગણી પથ્થી મુન્નર નામ પડ્યુ
અગ્રેગેએ ઇ સ ૧૬૧૦ મા પહેલ વહેવા કોઈ આપ
કરો હતી રેશમી કાપડ કીનખાખ, લાકડા, સુખડ તથા
લાથીફાતનુ કાતનકામ, બગીચી, જમણુ ને પાપડી વખાણાય છે
વડોદરા-વિશ્વામિત્રા નદીને કાંઠે ગાયકવાડની રાજધાનીનુ
શહેર છે એનુ જીનુ નામ ચંદનાવતી હતુ રેલવેનુ મોટુ
જંકશન છે કોવેજ, ન્યાયમદિર, ગજના મહેલો, સમ્રહરથાન
તથા આગજેના લાયક છે ગેસિડટનુ રહેઠાણુ છે અહીં લશ્કર-
ની છાવણી છે પગવળ પાન ને ચેવડો વખાણાય છે

ભાવનગર-ભાવસિંહે ૧૭૪૨ મા વસાવ્યુ હતું મોટું
ગદર, શહેર તથા રૂના વેપારનુ મથક છે

નવાનગર-એનુ બીજું નામ જામનગર છે કકુ, રેશમી
તથા કસખી ભરતકામને માટે પ્રખ્યાત છે. એની પાસેના
દરીઆમાથી મોતી નીકળે છે.

ભરૂચ ભગુચ્છપિ પરથી એ નામ પડ્યું છે નમદા કાંડ
બદર તથા રૂના વેપારનું મથક છે મુગ્ગની તથા ગુદર-
પાક વખણાય છે

જુનાગઢ-એમા જુનો કિલ્લો છે એમા મુસલમાની ગત્ય છે
રાજકોટ આજ નદીને કાંઠે છે કાઠિઆવાડના એન્ટ હુ
ધ ગવર્નર અહીં રહે છે એમા રાજકુમાર કોલેજ તથા
લશ્કરની છાવણી છે

પાટણ-સરખતી નદીને કાંઠે ઈ સ ૧૯૪૬ માં પનરાજે
વસાવ્યું હતું ગુજરાતની રાજધાની હતું પરોળા, માટીના
વાસણ તથા નુડી વખણાય છે

ખભાત-મહી નદીના મુખ આગળ બદર છે એનું જુનું
નામ રતભાવતી છે અકીક કામ તથા સુતરફેણી વખણાય છે
નડિઆદ-ખેડા જિલ્લામા મોટું શહેર તથા વેપારી મથક
છે અહીંથી ગુજરાત રેલવેની એક ગાડી કપડવગર ગત્ય છે
પોરબંદર-કાઠિઆવાડમા દરીઆ કાંઠે બદર છે એનું ખીજી
નામ સુવમાપુરી છે પત્થર તથા ધી માટે પ્રખ્યાત છે

વોંદરા-એ થાણા જિલ્લાનું મુખ્ય શહેર છે

ગોધરા-પચમહાલ જિલ્લાનું મુખ્ય શહેર છે

નવસારી-એમા પારસીની વતની વધારે છે એમા ગાયકવાડનું
રાજ છે અહીંના ગોળ વખણાય છે

વીરમગામ-રૂના વેપાનું મથક છે મીનગદેવીએ બધાવેલું
મુનસર નળાવ એમા છે

પાલજીપુર-પહાલજીસિહ વસાવ્યું હતું એમા મુસલમાની

ગા-૧૯ પાલણપુર એવરન્મિના પોલિટિકલ એવરનુ રહેણાણ
અર્થી છે

વીમનગર વીમનગર નામનુ મળે મ્થાન છે રળદર
૧ મળાય છે

વલસાડ આંગળા નદીને કાંઠે મળે છે ગાળ ને શેઠી
૧ મળાય છે અહીંથી દેમાળી વાટગા, અનાજ, ગોળ, ને
દેડે મળાંગામ જાય છે

ગાણા-ગિરલાનુ મુખ્ય ગાઉ સાટી બેટમા છે

વઢવાણ-બોગવો નદીને કાંઠે અહીં ગણકદેવી મતી
થઈ હતી લમડેની ગ્રામણી તથા ગંગામીઆ મળે છે

ગાંડગ-એમા ગંગામીઆ મળે છે

સિદ્ધપુર સરસ્વતી નદીને કાંઠે જાત્રાનુ દેગાં છે એમા
માનુ ગ્રાહ થાય છે સિદ્ધગઢે ડમાળ પુરે દગગ્યો તેની
યાત્રાગીમા એ નામ પડયુ એનું જીનુ નામ શ્રી મ્થાન છે

ભોરખી-મગ્ધુ નદીને કાંઠે છે

ધ્રાંગધ્રા દેવકું નદીને કાંઠે મળે છે પત્થરનો સામાન વખ-
ણાય છે

ડોભાઈ-કુભાઈ ઇજ્જનો પરથી એ નામ પડયુ ડિલો બેના
જવો છે એ રેલવે જ કાળ છે

વડનગર એનિલાસિક ગઢેર છે વડનગરનામનુ મળે મ્થાન છે
ધોળકા દાડમ ને સૂંઠે વખણાય છે મીનજદેવીએ અધાવેલ
મજાવ તળાવ અહીં છે

કપડવજ મહોર નદીને કાંઠે કાચને સાણુને માટે પ્રખ્યાત છે.
નડિઆદથી અહીં મુધી રેલવે છે કડી-અગ્રદ વખણાય છે

કટ્યાણુ-ચાણુ જીનુ રાહર છે ચાલીથી ૭ આપી પી
 રેણવેનો ફાટો એક નાગક જન્ય છે ને જીને બુશાનગ જન્ય છે
 રાધનપુર-રના વેપાનુ મથક ૮ અ કડેયેર આપી નાદો
 એક ગાડી જન્ય છે નાદોદથી સાદગ નામ નગ જન્યની
 પેદાન અલી આવે છે નાદોદ ગજ રીપળા સન્યાનુ મુખ્ય
 નાદો છે

લીમડી-નુડી વ મળાય ૯

આણુદ-માટુ રેણવે જ કરાન ૭ અલીથી ૭ ગાડી ખભાન
 તથા જીનુ જોધગ જન્ય ૯

વસઈ-પાન ગેરડી ને જી રખાય ૭

દાહોદ-ઐગગેગની જન્મમામ ૭ માગસા ને ગજરાતની
 દહ અલી મળતી હતી તેથી તેલ કલસાનુ હતુ મહેસાણા-
 રેણવે જ કશન છે વાડાશિનોર-અમા મસનમાની ગન્ય
 છે ડોકેર-લિ દુઆનુ મોટુ જનતાનુ કડામ ૭ રીસા-પાવ
 હુપુર એજ સિમા છે એમા લ કની હાજી ૯ રહેમદાવાદ-
 મહમદ એગડએ વમાન્યુ હતુ અમા ભમરીના રો ૯
 દેડેર-મહીકાસ એજ નિસમા મોટુ દળી રાખ ૭ અમનગર-
 એ અહમદનાહે હાથમતીને રાક વમાન્યુ હતુ અનો હાથ
 હામનનગર રહે છે એની પાને પથરાતી ખાખા ૯ ખારીઆ-
 રેનાકાહ એજ નિસમા દેશી ગન્ય છે ધરમપુર-એનુ જીનુ
 નામ રામનગર હતુ છોટાઉદેપુર-વેવાડા એજ નિસમા
 દેશી ગન્ય છે હુણાવાડા-હુણુધર મહમદ પન્યો એ નામ
 પડ્યું વાંસદા-સુરન એજ નિસમા છે દારકા લિ દુઆનુ મોટુ
 જનતાનુ રથળ તથા અદર છે એમા ગાયકરાનુ ગન્ય છે

સ ૬૫] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લા, વિસ્તાર વસ્તી, પર્વત, નદી,				
જિલ્લાનું નામ	વિસ્તાર.	વસ્તી.	પર્વત.	નદી.
૧-મન જિલ્લો	૧૦૦૦ ચો મા	૫૪૦૦૦	પાગેર	તાપી
૨-ભુચ જિલ્લો	૧૮૦૦	૩૦૬૦૦૦	૦	નર્મદા
૩-ખેડા જિલ્લો	૧૬૦૦	૧૬૦૦૦૦	૦	મહી, સાબર
૪-પચમલાય,	૧૬૦૦	૩૨૩૦૦૦	પાવાપટ	મહી, મિતી
૫-અમદાવાદ,	૩૮૦૦	૮૨૫૦૦૦	૦	સાબરમતી
૬-થાલા જિલ્લો	૨૮૦૦	૮૮૨૦૦૦	સહ્યાદ્રિ	૦

સ ૬] ઉત્તર વિભાગના દેશીગંજો, મુખ્ય શહેરો, વિસ્તાર વસ્તી,

દેશી રાજ્યો.	મુખ્ય શહેરો.	વિસ્તાર.	વસ્તી.
૧-પાલણપુર એન્જનિસ	પાલણપુર, ડીસા, ગધનપુર, મુજપુર	૭૬૦૦ ચો મા	૫૨૫૦૦૦
૨-મહોડા એન્જનિસ	દડો, અમનગર (હીમતનગર)	૩૮૦૦	૪૧૨૦૦૦
૩-ગેવાડા એન્જનિસ	નામેદ છોટાઉદેપુર, બારીઆ, લુણાવાડા, સુદ, વાડાશિનોર	૫૭૦૦	૧૫૦૦૦૦
૪-મુન્ન એન્જનિસ	સચીન, કુમસ, વાસદાધરમપુર	૨૦૦૦	૨૦૮૦૦૦
૫-ખલાત સંથાન	ખલાત	૩૫૦	૭૨૬૦૦
૬-જવાર સંથાન	જવાર	૩૦૦	૫૨૮૦૦

જત્રાના ઠેકાણા, હવા ખાવાના ઠેકાણા ને પેદાન લખો જ ૬૫)

જત્રાનાં ઠેકાણાં.	હવા ખાવાનાં ઠેકાણાં	પેદાશ.
અધાન ઉત્તરાજ કુંતા	હજીગે, દુમસ, તીથન	ડાગર, ૩
ગુરુતીર્થ, તરન બાડમુત	•	•
વડનાલ ડામર	•	તનારૂ ખાજરી
પાવાગર	પાવાગર	મદાઈ, મદુડા
બીમનાથ, વાંત	ધોધા	અનાગર, ૩
•	•	ડાગર

પર્વત, નદી, જત્રાના ઠેકાણા, પેતીની પેદાન અને ખનીજ પેદાશ લખો જ ૬૬)

પર્વત.	નદી.	જત્રાનાં ઠે.	પેદાશ.	ખનીજ પેદાશ
•	અનાગર, સર ચવતી	•	અનાગર, કપાસ, તેલીબીઆ	નુરાખા
આગમુર	સાગરમતી, લાથમતી	અ માછનામ ગાજખેડઅત્તા	અનાગર, કપાસ, તેલીબીઆ	આગસ
ગજપીપગા	મહો, નર્મદા	•	ડાગર, જુરાગર, મદાઈ, હામાતી લાટકું	અગર, આગર
અથાદિ	કાવેરી, અમિ કા, ઔગા,	દેવકી ઉનાઈ	ડાગર, કડાગી, હામાતી વાકડું	•
•	મહી	•	જુરાગર, આજરી	•
•	•	•	ડાગર, કડાગી જગવતી પેદાશ	•

સ ૬૭] કાઠિઆવાઃ એન્જિનિસના પ્રાતો, અધિકારીના મુકામ, અને મુખ્ય રાજ્યો લખ્યા

૪૬૭] પ્રાતનુ નામ	અધિકારી	મુકામ	મુખ્ય ગાજ્યો
(૧) જાવાવા પ્રાત	પોલિટિકલ એન્જટ	વદવાણુ	ધોંગઢા, વડવાણુ, લીમડી
(૨) ગોલિઝા પ્રાત		સોનાગઢ	સાવનગર. પાલિનાણા
(૩) માન પ્રાત	,	જેતવસર	જુનાગઢ, પેરખંદર, જાફરાબાદ.
(૪) દાવા પ્રાત	,	ગજકોટ	નવાનગર, મોરબી, ગાંડળ, વાકોનેર ઘોળા, ગજકોટ

ટીપ — મોટા અબજના પદવા વર્ગના રાજ્ય છે

કાઠિઆવાઃ એન્જિનિસના ઉપરી અધિકારી એન્જટ ટુ ધ

ગવનર સાહેબ છે તે તે ગજકોટમાં રહે છે

સ ૬૮] કાઠિઆવાઃ હાવડપમા ચાર પ્રાત સિવાય બીજા કોના કોના ગાજ્યો છે ?

જ. ૬૮] (૧) ગાયકવાડી અમરલી પ્રાત (૨) રીરગીનુ દીવ
(૩) અગ્રેજ ધધુકા તાલુકો તથા ઘોઘા પેટા મહાલ

સ. ૬૯] કાઠિઆવાડના પર્વત નદી અદર, વસ્તી, પેદાશ, ખતીજ, દુનનર, નિકાસ, હવા ખાવાના ફેકાણા અને જમનાના ફેકાણા લખ્યા

જ ૯૯] પર્વત—ગીર, ગીરનાર, શેત્રુજો, બડોં નદી—ભાદર, શેત્રુજ
બદર—હાગડા, પોખ્ય દર, વેરાવળ, દીવ, જાકરાબાદ, ભાવનગર
વસ્તી—૨૫ લાખ માણસની છે

પેદાશ—બાજરી, જીવાર, ઘઉં, કપાસ, કપાસ, નેનીબીઆ
બનીજ—પત્થર, આગસ, મીઠું, લોદું

હુન્નર—મોનેગી કસબ, અનલસ, કીનખાખ, ગુલામ ૮૬.
મીઠું બનાવવાનો

નિકાસ—પત્થર, ઘી, તેલબીઆ

હુવા ખાવાનાં ઠેકાણાં—આલાચડી, ગોપનાથ

જાત્રાનાં ઠેકાણાં—શ ખોદાર, હાગડા, મામનાથપાટણ, ગીર
નાર, શેત્રુજો, ગદડા

સ ૧૦૦] ગાયકવાડી રાજ્યના પ્રાંત, નદીઓ, પેદાશ, મુખ્ય નદીઓ
તથા જાત્રાના ઠેકાણા લખો

જ ૧૦૦] પ્રાંત—ચાર છે ૧) કડી ૨) વડાદગ ૩) નવસારી
૪) અમરેલી

નદીઓ બનાસ, સગવતી, વિશ્વામિત્રી, નમ ૧, તાદર
મુખ્ય શહેરો—વડોદરા, ડભોઈ, પાટણ, વડનગર, સિદ્ધપુર,
નવસારી, સોનગઢ, આંબા, કરનાળી, મહેસાણા, બલચરાઈ
ઉઝા, કડી, વિસનગર

જાત્રાનાં ઠેકાણાં—શ ખોદાર, હાગડા, બલચરાઈ, સિદ્ધપુર,
ઉઝા, આંબા

સ ૧૦૧] ગુજરાતમાં વધારે વસ્તી હતા મોટા શહેરો યોગ્ય છે તેનું
કારણ શું ?

જ. ૧૦૧] મુખ્ય ૬ ધો ખેતીનો છે તેથી.

સ ૧૦૦] ગુજગતની ચારે દિગામા આવેલા જત્રાના ધામ ગણાવે.

જ ૧૦૦] ઉત્તરમા-અગાથ, પૂર્વમા-મદાદાળી, દક્ષિણમા-કુલેશ્વર,
પશ્ચિમમા દારદા.

સ ૧૦૩] ગુજગતમા કયા કયા વગના રજપુતાનુ કયા કયા ગાન્ય છે?

જ ૧૦૩] સોલકી-વાસના, તુણાવાડા ચાવડા-માણસા, વગ્માડા
પરમાર-મુથ સીસોદીઆ-ધનમપુર ચાહાણુ-છોટા
ઉરેપુર, દેવગઝાગીઆ વાઘેલા-ગાગડ, કાંઠ, લીંભોદગ,
સાણુદ જાડેજા-નવાનગર, માંખી, ગાડગી ઝાલા-ધ્રાગધ્રા,
વાકાનેર, વઢસાણુ ગોહિલ રાજપીપળા, ભાવનગર, પાલિતાણુ

અ ૧૦૪] કચ્છ પ્રાંતના તાવુડા, ની, બદર પર્વત, પેદાશ, નિકાસ,
તથા મુખ્ય શહેરો લખા

જ ૧૦૪] તાલુકા ગપર, ભચાઉ, અગર, ભગ, મુદ્રા, માડવા,
અગાડાસા લખપત નદીઓ-નાગરમતી, રકમાનતી,
ખાગી બંદરો-માડવી, મુદ્રા, લખપત, જખા, તુણા
પર્વત-ઉત્તરધાર, મધ્યધાર, દક્ષિણધાર પેદાશ-આગરી,
જુવાર, મગ, ઘઉં, દીવેલી, જિન, સુરોખાર, ફટકડી,
ગયલા નિકાસ-આગરી, જુવાર, મીઠુ, જિન, ઘોડા, ઘી,
તલ જત્રાનાં ડેકાણાં-નારાયણસર, કોટશ્વર ને માતાનો
મદ શહેરો-ભુજ, માડવી, કથકોટ, અબર, ગપર

ટીપ - કચ્છના ગગને રાવ કહે છે, રાજધાનીનુ શહેર ભુજ છે
એમને સલાહ આપવા ભુજમા પોલિટિકલ એજન્ટ રહે છે અહીંના
ગગ જાડેજા રજપુત છે કચ્છ એટલે દરીઆ કિનારાની જમીન.
અ ૧૦૫] સિંધ વિભાગના જિલ્લા તેના મુખ્ય શહેરો તથા તેની રાજ્યલખો.

જ ૧૦૫]

સિંધ વિભાગ.

૧. કરાંચી જિલ્લો.	કરાંચી, હંકા, શાહપ હર
૨. હૈદરાબાદ જિલ્લો.	હૈદરાબાદ, મીઆની, ગાટી
૩. શર અને પારકર જિલ્લો.	ઉમરકોટ, હિસામકોટ નગરપાલિકા
૪. સકર જિલ્લો.	શિકારપુર, સકર, મકર, ગાટી
૫. સારખાના જિલ્લો.	સારખાના, મેવાન
૬. નવાબશાહ જિલ્લો.	નવાબશાહ, ગાટીપુર
૭. સિંધનો ઉપલો સરહદનો	જેકોઆબાદ.

મુલક

દેશીરાજ્ય-પૈનપુર એ મુખ્યમાનની સરથાન છે મુખ્ય
રાહર ખેરપુર સકરના કલેક્ટર આ સરથાનના પોસ્ટાલિકલ
એજન્ટ છે સિંધ વિભાગના કમિશનર કુચીમા ગે ૬

સ ૧૦૬] સિંધ વિભાગના પર્વત, નદી, વગી, ભાયા, પેદાશ,
નિકાસ લખો

જ ૧૦૬] પર્વત-પથ ને હાલા નદી-સિંધુ વસ્તી-૩૫૦૦૦૦૦
માણસની છે તેમા પોણો ભાગ મુખ્યમાન અને પા ભાગ
હિંદુની છે ભાયા-સિંધી ને ગુચી પેદાશ સુવળી
ગતનુ અનાજ, કપાસ, તેલીબીઆ નિકાસ-તમામ
ગતનુ અનાજ, ઝેન, ચામડા હાડકા

સ ૧૦૭] સિંધ વિભાગના મુખ્ય ગાંઠે પ્રખ્યાતી સાથે લખો

જ ૧૦૭] કરાંચી-હૈદરાકાનુ ખીજ નમરન બંદર સિંધુ નદીને કાંઠે
છે એ સિંધ વિભાગની રાજધાનીનું શહેર છે અહીંથી
ચોખા, શુક, રૂ, ઝેન, ચામડા ને હાડકા બહારગામ ગય

છે ઠકુ-અનિવાસિક શહેર છે હૈદરાબાદ સિધની અસલ રાજધાની હતુ રૂપાનુ તથા લાખનુ કામ વણાય છે એ સિધુ નદીને કાંડ છે ઉમરકોટ-એમા અકબરના જન્મ થયો હતો સક્કર-જિલ્લાનુ મુખ્ય શહેર સિધુ નદીના ખેટમા છે તેનાપર એક મોટા કિલ્લો છે શિકારપુર-એને પહેલા ખોરાસાનની લાગોળ કહેતા હતા વેપારનુ મથક છે શેતરુજી ને ગામડી કાપડ વખણાય છે કારખાના એમા આગ ગળીયા ધણા છે ગરમ સુતરાઉ કાપડ ને પિત્તળના વાસણુ વખણાય છે સેવાન-જુનુ શહેર છે સીકન્દરના વખતના કિલ્લો હતુ જોવામા આવે છે જોકેઆબાદ-જોકેમ સાહેબે વસાવ્યુ હતુ આખા ઈલા કામા સૌથી વધારે તાપ અહી પડ છે ખૈરપુર-મુસલમાનની રાજધાનીનુ ગહેર છે હાથીદાતનુ કામ, તલવાગ, લાખના રમકડા તથા શેતરુજીને માટે પ્રખ્યાત છે

સ ૧૦૮] મુખર્દ ખેટની રાજધાની, લાગ વિસ્તાર, વગતી, વરયાની સાલ, મુખ્ય ઉદ્યોગ, આયાત નિકાસ ગુફા અને જોવા લાયક રથજો ગણાવો

જ ૧૦૮] રાજધાની-મુખર્દ લાગ-[૧] કોટ [૨] ખલારકોટ [૩] બોલખલાથી માહીમ વિસ્તાર ૨૨ ચોગસ માદલ વસ્તી-૧૦ લાખ માણસની વરયાની સાલ-ઈ સ ૧૬૬૧મા પોર્ટુગીઝ પાસે અંગ્રેજોને પહેરામણીમા મળ્યો મુખ્ય ઉદ્યોગ-કારખાના ને વેપાર આયાત-ગરમ તથા સુતરાઉ કાપડ, રેશમ, દવા, દારૂ, કાચકામ, ધાતુ,

હરીઆણા ચા, ખાડ, લોતાનો સામાન, સચાઓ, પ્રામીન
રમડડા નિકાસ-અનાજ તવીળીઆ ર, ચામડા,
* હાડકા શણ, બેન ગુફા ધાગપુરી, નિગર ટનેરી
જેવા લાયક સ્પોર્ટ-ન્યુનિસિપાલીટીનું મદાન કાર્ડ
મારડીટ ટકશાળ, ટાઉનહોલ, આરીબદનુ સ્ટેગન
ગમખાઈ ટાવર, પોસ્ટ ઓફિસ, હાઈકાર્ટ, દીવાદાડી,
વિક્ટોરિઆ બાગ, સમ્રહસ્થાન ગોદી

અ ૧૦૯] મુખ્ય વિભાગ કયા વિભાગ સાથે જોડાયેલો નથી

જ ૧૦૯] મધ્ય વિભાગ

સ ૧૧૦] મુખ્ય વિભાગની આમાદીનો આધાર શેના છે?

જ ૧૧૦] કારખાના ને વેપાર

સ ૧૧૧] હિંદુસ્તાનના કયા કયા મુખ્ય ગાંઠો સાથે મુખ્ય
કેવી રીતે જોડાયેલું છે?

જ ૧૧૧] મદ્રાસ, મિલ્કી ને કલકત્તા સાથે રેલવેથી
લકા ને બ્રહ્મપેશ સાથે આગખોટથી

સ ૧૧૨] જિલ્લાઓ અને મુખ્ય બેટ સિવાય કલાકાની બહાર ગવ-
નરના તાબામાં ચુ ચુ છે?

જ ૧૧૨] અરબરતાનમાં એડન, પેરિસ ને માંક્રાદા

સ ૧૧૩] એડન વિષે શું જાણો છો?

જ ૧૧૩] એડનનું ક્ષેત્રફળ ૮૦ ચોરસ માઇલ છે મુખ્યથી આગ-
ખોટને રસ્તે ૧૬૬૪ માઇલ દૂર છે ત્યાં જ દિવસમાં
જવાબ છે વસ્તી ૩૬ હજાર માણસની છે ત્યાં બધો

૪૮] ચોથી ચોપડીનો ' ઇકેટેસન નિલક' ચાર આના.

ને વગસા નહિ જવોજ પડ છે અગ્ન્યગ્નન ને આફ્રિકાના
ડિનારાના બંને સાથે એનો વેપાર છે આગબોટનું મોટું
જહાજ છે એ મુખ્ય બેટના કમિગનગના તાગ્મમા છે
ટીપ -નાકાટ્રામા એળીઆ થાય છે

મુખ્ય નિકારા-કાપડ, અનાજ, કુદ, તમાકુ ને ચામડા

અ ૧૧૪] મધ્ય વિભાગના જિલ્લા તેના મુખ્ય શહેરો તથા દેશી
ગરબો થોમા

જ ૧૧૪] મધ્ય વિભાગ.

જિલ્લા.

મુખ્ય શહેરો.

૧. પશ્ચિમ બાનદેશ જિલ્લો.

ધુળીઆ, માલેગામ નદ-બગ

૨. પૂર્વ બાનદેશ જિલ્લો.

જગગામ, બુસાનગ, અમલનેર,
નગીગયાદ

૩. નાગક જિલ્લો.

નાગક, અબક, દેવવાલી, મિત્ર,
ધગનપુરી, મનમાડ

૪. અહમદનગર જિલ્લો.

અહમદનગર, ખર્ડા, કાપગામ,
સગમનેર, આકાલા

૫. પુના જિલ્લો.

પુના, ખરકી, લોલુવલા (વાનોલી)
જુનર, ઘોડ

૬. સતારા જિલ્લો.

સતારા, મહાબજેશ્વર કાગેગામ,
વાઈ

૭. શોલાપુર જિલ્લો.

શોલાપુર, બાર્સી, પદરપુર

દેશી રાજ્યો.

૧. મહેવાસી પરગણાં ૨. સુરગાણાનો મુલક.

૩. સતારા જાગીર એમા ભોર ફત્તલુ ને ઝોધ જાગીર
તથા અકલકોટ સંસ્થાન છે

સ ૧૧૫] મધ્ય વિભાગના પર્વત, નદી વગતી, ભાયા, પેદાગ, દુનર, નિકાસ,
જાત્રાના ઠેકાણા, હવા ખાવાના ઠેકાણા તથા રેલવે લાંબો

૬/ ૧૧૫] પર્વત-ચામુર સાતમાળા અથવા અગિ-ટા, સહ્યાદ્રિ અગિ-
ટામાં પાદ જોડની ગુફા છે નદીઓ ગોદાવરી, કૃષ્ણા, ભીમા,
નીરા, સીના, વાર્ણા વસ્તી-૬૨૮૭૦૦૦ ભાયા-મરાઠી
પેદાગ-દ્રાક્ષ તથા મેવો, ખાગરી, ઘઉં, તેલીબીઆ, ૨
હુન્નર જાડા કાગળ, તાપા પિત્તાળના વાસણ તથા દક્ષિણી
સાડી બનાવવાનો નિકાસ-૨ તેલીબીઆ, અનાજ,
હાથવણાટનું કાપડ તાપાપિત્તાળના વાસણ, ચોપડાના
કાગળ, સાડીઓ જાત્રાનાં ઠેકાણાં-નાશિક, ત્ર્યંબક
પંદરપુર હવા ખાવાનાં ઠેકાણાં-દેવલાલી, લોણાવલા
(લાનોલી), મહાબળેશ્વર, પંચગની રેલવે-૬ આદિ પી
રેલવે એનો એક ફારો ખાનદેગ જિલ્લામાં અનંત બીજા
પુના તથા શેલાપુર જિલ્લામાં જાય છે

ટીપ—સહ્યાદ્રિનું કાગળુપાદ શિખર મહાબળેશ્વર કરતા
ઉચ્ચ છે, તે અહમદનગર જિલ્લામાં છે પશ્ચિમ ખાનદેશ
જિલ્લામાં તાપી નદીપર પ્રકાશ પ્રખ્યાત જાત્રાનું સ્થળ
છે, અહમદનગર જિલ્લામાં ૨૧૦૦૦ ખિરતી છે

- ૫ ૧૧'] મધ્ય વિભાગમા કયો વીસો મેવો દયા થાય છે ?
 ૬ ૧૧] નાગકમા વીસી કાલ, અહર ને નાગી થાય છે
 ૭ ૧૧'] મધ્ય વિભાગના મુખ્ય શબ્દો પ્રધાની સાથે લખો
 ૮ ૧૧'] **ધુળીઆ**-અગમી તથા ગ્ના વેપાગ્નુ મથક પાજન
 નદીપર છે **નદરખાર**-નદગવળી મુસલમાને વસાવ્યું
 હતું ૨, અગમી, વકિ, અજા ને ગેસા તેજના વેપાગ્નુ મથક
જગગામ-૨ નેલ, અગમીના વેપાગ્નુ મથક
ભુસાવળ એવે જ જગન છે અર્ધીથી ૭ આદ' પી નો
 અડ કાટા જગનના અડ' આસાઆદ ને ખીમે કાટો
 નાગગોર થઈ દયકતા જાય છે

નાગક-ગોદાવરીને કાઠે જનત્રાનુ શાહુ અહીં ૫ ચરડી છે
 તામા પિત્તાળના વાસાલ વખણાય છે **દેવલાલી**-દવા
 ખાત્રાનુ મથક છે **ચ્યખક**-ગોદાવરીને કાઠે જનત્રાનુ મથક
 ૭ અહીં દર આઠ વગ્મ જનત્રા ભગય છે **સિન્નર**-એમા
 જોડી, પાન કાળા ને ડાગર પાકે છે **અહમદનગર**-
 નીના નદીને કાઠે અહમદ નિગમશાહે વસાવ્યું હતું
 કિ'સો જોના કાયક છે અહીંની દક્ષિણી સાડીઓ વખણાય છે
ખડા અહીઆ મરાઠાએ નિગમને દરાવ્યો હતો
 એ લડાઈને કુર્દાની લડાઈ રહે છે **પુના**-પેશ્વાની ગજ
 ધાની હતી મધ્ય વિભાગની રાજધાનીનું ગહેરું છે
 તેથી કમિશનર સાહેબ અહીં રહે છે ચોમાસામા
 ગવર્નર સાહેબ અહીં રહે છે પાન વખણાય છે

ખડકી-અહીં અગ્રેજ અને પેશ્વા વચ્ચે લડાઈ થઈ હતી
 સરકની છાવણી છે લોહાવલા-(વાનોલી) મોરધાટપ-
 હવા ખાવાનું રથળ છે અહીંથી થોડું છેટે કાર્જીની ગુફા
 જોવા લાયક છે સતારા-સતર કોટ, દગ્ગાજી ને શુગળ
 હતા, તેથી એ નામ પડ્યું છે શિવાજીના વંશની ગજ
 ધાની હતી મહાબળેશ્વર-સલાદિપર હવાખાવાનું રથળ
 છે વઠાર રટસનથી ૪૦ માઈલ દૂર છે પુનેથી ૫૦ રસ્તે
 મોટરમા જવાય છે. ઉનાળામા ગવર્નર સાહેબ અહીં રહે છે
 શોલાપુર-દેશી લુગડા અને જીવાર વખણાય છે,
 કાતવાની તથા વણવાની મીલો છે ખાર્સી-કપાસ
 ને તેલીયાઆના વેપારનું મથક છે એ આ દેસાડાની
 બહાગની હદમા છે પઠરપુર-બીમા નદીપર જવાનું
 ડંકાનું છે એમા વિદ્યુતનાજીનું દહેરૂ છે તપખીર, અગ-
 અતી, કુકુ ને દાળીઆ વખણાય છે ફેસટલુ-પત્થરની
 ફાગેલી મર્નિઓ વખણાય છે ચેવલા નાથક જિલ્લામા છે
 લાથના વણાટનું કાપડ વખણાય છે પીપળનેર-પશ્ચિમ
 ખાનદેશ જિલ્લામા છે અહીં વગ્ગાદ બહુ પડે છે
 પચગની-મહાબળેશ્વર પામ્ હવા ખાવાનું રથળ છે

ન ૧૧૮] મધ્ય વિભાગના, કયા કયા તાલુકા દેસાડાની બહાર છે ?

જ ૧૧૮] શોલાપુર જિલ્લાનો ખાર્સી તાલુકો તથા અહમદનગર
 જિલ્લાનો જામખેડ તાલુકો.

સ ૧૧૬] દક્ષિણ વિભાગના જિલ્લા તેના મુખ્ય નહેરો તથા દેશી
ગન્ધો લખો

જ ૧૧૬]

દક્ષિણ વિભાગ.

જિલ્લા.

૧. વિજાપુર જિલ્લો

૨. બેલગામ જિલ્લો

૩. ધારવાડ જિલ્લો

૪. કાનડા જિલ્લો

૫. રત્નાગિરિ જિલ્લો

૬. કોલાબા જિલ્લો

મુખ્ય શહેરો.

વિજાપુર, તાલીકાટ કલાદગી
બાગલકોટ

બેલગામ, ગોકાક, અથણી

ધારવાડ, હુબળી, મદગ

કારવાર, કુમટા, હોનાવર, ગોકર્ણ

રત્નાગિરિ, માલવણ, વેગુર્લા

અલીબાગ, ઉરણ, મહાડ,

માથેરાન, ચેઉલ

ટીપ - વિજાપુર જિલ્લાને પહેલા કલાદગી જિલ્લો કહેતા હતા

દેશીરાજ્યો.

૧. કોલ્હાપુર સંસ્થાન

૨. દક્ષિણ મરાઠા જાગીર

મુખ્ય રાજ્યો.

કોલ્હાપુર

(૧) સાગલી, (૨) મીરજ વડી શાખા

(૩) મીરજ નાની શાખા,

(૪) કુરદવાડ વડી શાખા,

(૫) કુરદવાડ નાની શાખા,

(૬) જમખડી, (૭) મુધોળ,

(૮) રામદુર્ગ

૩. જત અને ડફળાપુર સંસ્થાન જત, ડફળાપુર

૪. સાવતુર સંસ્થાન.

સાવતુર

૫. સાવતવાડી સંસ્થાન.

સાવતવાડી

૬. જંજીરા સંસ્થાન.

જંજીરા

સ ૧૨૦] દક્ષિણ વિભાગની રેલ્વે, પર્વત, નદી, બદર, ધોધ, ઉના પાણીના ઝરા, જંગલો, વસ્તી, ભાષા, પેદાશ, હુન્નર, ખનીજ, નિકાસ, હવા ખાવાના સ્થળ ને જનતાના કેકાણા લખો

જ ૧૨૦] રેલ્વે-વેસ્ટ ઇન્ડિયા પોર્ટુગીઝ રેલ્વે લોદાથી માર્મ ગોવા સુધી જાય છે પર્વત-સહ્યાદ્રિ એ ઉત્તર દક્ષિણ આવેલો છે તેથી દક્ષિણ વિભાગના પ્રં પશ્ચિમ એમ બે ભાગ થાય છે નદીઓ-બીમા, કૃષ્ણા, ઘટપ્રભા, મહાપ્રભા, તુંગભદ્રા, શિગવતી બંદરો-અક્ષીયાગ, રત્નાગિરિ, માલવણ, વેંગુર્લા, ડારવાર, અમલ, કુમટા ને હોનાવર ધોધ-ઘટપ્રભાનો ને જોગસાપાનો ઉના પાણીના ઝરા-દાપોલી, ખેડ, સગમેશ્વર ને રાગપુર એ રત્નાગિરિ જિલ્લામાં છે જંગલો-કોલાયા, રત્નાગિરિ ને ખેલગામ જિલ્લાનું. વસ્તી-૫૦૩૧૦૦૦ માણસની છે ભાષા-મરાઠીને ડાનડી પેદાશ-ડાગર, નાળિયેર, સાપારી, કડોળ, જીવાર, બાજરી, ધઉ, કપાસ, તેલીમીઆ, અલચી હુન્નર-કાથાના દોરડા વણવાનો, સાદડી સુથવાનો, કાચની બગડી બનાવવાનો, દેશી કાપડ વણવાનો તથા તેલ કાઢવાનો ખનીજ-સોનું, રૂપું, લોહ, તાંબું. નિકાસ-ચોખા, રૂ, સાગ, નાળિયેર, કોપરેલ, મીઠું, સુખડ

હવા ખાવાનાં ઠેકાણાં-માથેગન જાત્રાનાં ઠેકાણાં-
ગોકર્ણ

અ ૧૨૧] દક્ષિણ વિભાગના મુખ્ય ગહેંગે પ્રગ્યાની સાથે ક્રમો

૧ ૧૦૧] વિજયપુર-મુઝવમાનની ગજધાનીનું સોંદર હતું રોઝે જોવા
લાયક છે આ ગેજનો ધુમટ પગીપર મોટામા મોટો છે
તાલીકોટ-અનિદાસિક શહેર છે અહિંયા દક્ષિણના
મુસલમાન પાદશાહે વિજયનગરના રિદ્દ ગજને હરાવ્યો
હતો બેલગામ-એનું નામ વેળુગ્રામ છે કારણ કે અહીં
વેળુ=વાસ બહુ થાય છે દક્ષિણ વિભાગની ગજધાનીનું શહેર
છે તેથી એમા કમિશનર રહે છે એમા લશ્કરની ડાવણી
છે ગોકાક-રમકડા વખણાય છે અહીંથી ઘટપ્રભાનો
જોવા જવાય છે અથણી-અહીંથી ધાવળા ને મુરોખા
બહારગામ જાય છે અને ડાગર નાળિએર ને માછલા આવે છે
ધારવાડ એ ગહેંગનો કિલ્લો ધાર રાવે બધાવ્યો હતો
હના વેપારનું મથક છે હુબળી-મુતરાઉ ને રેશમી કાપડ,
તાખાના વાસણ, અનાજ અને મીઠાના વેપારનું મથક છે
કારવાર હંલાકામા ત્રીજા નબરનું બદર છે હોનાવર-
એ બદર છે અહીંથી ગેરસખાનો ધોધ જોવા જવાય છે
ગોકર્ણ-જાત્રાનું ઠેકાણું છે શિવે રામને જે બાણ આપ્યું
હતું તે આ દહેરામા છે રત્નાગિરિ-બદર છે માલવણ-
એ બદર છે આ બદરમાના એક ખેટપર સિંહદુર્ગ નામનો
એક મોટો કિલ્લો હતો, તેમા દરીઆમા લૂટ કરનારા (ચાચીઆ)
રહેતા હતા. વેંગુર્લા-બદર છે અહીં કાળુ બહુ થાય છે.

બેલગામનો બધો માલ આ બંનેથી બહારગામ જાય છે
અહીંયાગ-અહીં મુસલમાને ધણા કુવા બધાથી આપેલા
તે પગથી એ નામ પડ્યું એ મદદ છે ઉરણુ-અહીં
દાર ગાળવાની ભટ્ટીઓ છે મહુડ-માદ લોકોની જોવા
લાયક ગુફા અહીંથી થોડે દૂર છે માથિરાન-સહ્યાદ્રિમા
હવા ખાવાનું યથા છે નેરંગ રટગનથી રેલવે રસ્તે જવાય
છે ચેઉલ-એનું નામ ચપાવની અને રેનતી ક્ષેત્ર છે.
અહીંના એવલી પાન ગુજરાતમાં આવે છે અહીં રેશમી
કાપડ બને છે કોલ્હાપુર ગિવાળના વશની શાખાનું રાજ્ય
છે પોલિટિકલ એજન્ટ અહીં રહે છે મીરજ-એમાં
સારંગી ને તબુલ સારા બને છે શીરહટ્ટી-સાગલી
સરથાનનું ગામ ધારવાડ જિલ્લામાં તુગલકાને કાંઈ છે
સાવનુર-મુસલમાની સરથાન ધારવાડ જિલ્લામાં છે
એના પોલિટિકલ એજન્ટ ધારવાડના કલેક્ટર છે
સાંવતવાડી-ફોડ સાવતે આ શહેર વસાવ્યું હતું એને
વાડી પણ કહે છે જંજીરા-જાકગખાદના સીધીનું રાજ્ય
છે જંજીરા (ટાપુ) પગથી જંજીરા નામ પડ્યું છે
એમાં સીધીની વસ્તી છે ગોવા (પાંજિમ)-પોર્ટુગીઝની
રાજધાનીનું શહેર તથા બંદર છે પોર્ટુગીઝનો ગવર્નર
જનરલ અહીં રહે છે

સ ૧૨૨] કયા વિભાગમાં એલમી, સોપારી, મરી, કાળુ, ને કોકમ
થાય છે જ ૧૨૨] દક્ષિણ વિભાગમાં

સ ૧૨૩] દક્ષિણ વિભાગમાં કયો પાક વધારે થાય છે જ ૧૨૩] ઝમર.

- સ. ૧૦૧] અતના પત્થર ક્યાર્થી નીકળે છે ? જ. એલગામ જિલ્લામાથી
 સ. ૧૦૫] કામતી ખનીજો ક્યા જિલ્લામાથી નીકળે છે ? જ. ધારવાડ
 સ. ૧૦૬] સાગથી સરથાનનુ મગગવેદા, અને શીરહટ્ટી ક્યા છે ?
 જ. ૧૦૬] મગગવેદા ગોલાપુરની દક્ષિણ અને શીરહટ્ટી ધારવાડ
 જિલ્લામા છે
 સ. ૧૦૭] રાવાળના વરાળેનુ રાન્ય હાલમા ક્યા છે ?
 જ. ૧૦૭] બાલાપુરમા

પરચુરણ પ્રશ્નોત્તર.

- સ. ૧૦૮] મ્યા મ્યા જિલ્લાના કલેક્ટરે પોલિટિકલ એજન્ટ છે ને તેમના
 તાગામા ક્યા ક્યા રાજ્યો છે ? જ. ૧૦૮]

જિલ્લાના કલેક્ટર	{ પોલિટિકલ એજન્ટ	જિલ્લાના કલેક્ટર	{ પોલિટિકલ એજન્ટ
સુરત	મગ એજન્સિ	સતાગ	આંધ્ર ને ફલટણ
ખેડા	ખભાત સંસ્થાન	શોલાપુર	અક્કલકોટ સંસ્થાન
પચમલાલ	રેવાકાઠા એજન્સિ	વિગપુર	જત ને કુળાપુર
ઘાણા	જવાગ સંસ્થા	ધારવાડ	સાવનુર સંસ્થાન
સકર	ખેરપુર સંસ્થાન	કોલાખા	જજરા
પશ્ચિમ ખાનદેશ	મહેવાસીપરગણા	કોટહાપુરના પોલિટિકલ	
નાશિક	સુરગણુનો મુલક	એજન્ટ-દક્ષિણ મરાઠા જાગીરના	
પુના	બોર સંસ્થાન	પોલિટિકલ એજન્ટ છે.	

સ ૧૨૯] ખાસ પોલિટિકલ એજન્ટો કયા કયા છે ?

જ ૧૨૯] પાલજીપુર એજન્સિ, મહીકાલ એજન્સિ, ઝાલાવાડ પ્રાંત,
ગોહિલવાડ પ્રાંત, મોરહ પ્રાંત, હાલાગ પ્રાંત, હરહ પ્રાંત,
અને કોન્હાપુર સમ્યાનમા

સાવંતવાડીમા પોલિટિકલ મુપરિન્ટેન્ડન્ટ છે

સ ૧૩૦] મિધ વિભાગના કયા જિલ્લામા ડેપુટી કમિસનર છે ?

જ ૧૩૦] મિધનો ઉપલો સર્લ્ફનો મુલક, અને થરપારકર જિલ્લો

મ ૧૩૧] સાવતવાડીને વાડી શા કારણથી કહેતા હશે ?

જ ૧૩૧] એમા વાડીના જેવા ફળો જેવા કે નાગિએર માપારી,
કેરી, કેળા, લીચુ, કાજુ, કણસ, અને કાકમ થાય છે માટે.

સ ૧૩૨] ખીલુ, ઉચ્ચ પ્રદેશ, ઘાટ, એજન્સિ, જડવાન, આર,
ગોધી, ટનલની વ્યાખ્યા આપો

જ ૧૩૨] ખીલુ-એ પહાડ વચ્ચની નિચાળ જગા ઉચ્ચ પ્રદેશ-
પહાડો પર આવેલો પ્રદેશ ઘાટ-પર્યંતમાથી જના આવવાનો
ગતો એજન્સિ-નાના દેશી રાજ્યનો જયો જ કશન-જ્યાં
આગગાડીના ગતો મળે છે તે જગા આર-વહાણો
સહીસવામન રહી શકે એવો પાર્શ્વના ભાગ ગોધી-
આગગાટમાથી માલ ચઢાવવા ઉતાવળ માટે આગમા જે
આધકામ કહેવું તે ટનલ -પહાડ ૬ જમીનની અદર
થઈને જવાય તેવો કુદીને બનાવેલો ગતો

સ ૧૩૩] ખાલસા એટલે શું ?

જ ૧૩૩] અગ્રેજ સરકારની સર્વેય માલકીનો મુલક

સ ૧૩૪] દેશની આબાદીનો આધાર શાના ઉપર રહેલો છે ?

૫૪] આથા વોગળનો " મુખગણિત શિલક ' ચાગ આના

જ ૧૨૧] ખેતી, ખેતીજ, લન્ન ને વેપાર

સ ૧૩૫] અગ્રેજ અરકારનુ પોતાનુ ગજ મુખા દલાકામા કયા કયા છે

જ ૧૩૫] અધા જિલ્લાઓમા, અને મુખા ખેટમા

અ ૧૧૬] જિલ્લાઓ અને મુખા ખેટ સિવાય દલાકાની અલગ
ગનન સાંભળતી સત્તા કયા કયા છે ?

જ ૧૨] અગળગાનમા એકન, પેગિમ ને માંદાટા

સ ૧૩૭] દલાકામા મીઠુ કયા કયા પડવવામા આવે છે

જ ૧૩૭] ડાહિઆરાડમા દરીયાણા ભારનગર તામાના ગામે, આગરાડ
ધાગણા વસતી ભાઈદર, માટુગા તથા ટેલામા જિલ્લામા

સ ૧૨૮] ચગન, કાનમ ગાગ, ભાવ, મેવાસ, કાટ અને
નળકાટી કયા આવ્યા

જ ૧૨૮] ચરેતર-ખેડા જિલ્લાનો મધ્યભાગ કાનમ-લગ્ય જિલ્લાનો
પૂર્વભાગ આરો-લગ્ય જિલ્લાનો પશ્ચિમ ભાગ ભાલ-
ધાગરા તથા ધધુકા તાલુકાનો અને ડાહિઆવાડનો ટટલોડ
ભાગ મેવાસ-મહી નદીની આસપાસનો મુલક કાટ-
મહી અને નર્મદા વચ્ચેનો મુલક નળકાંઠો-નળ
સગેવરની આસપાસનો ભાગ

સ ૧૨૯] મુખા દલાકાની છેડ ઉત્તરમા તથા છેડ દક્ષિણમા કયા
વિભાગ આવ્યા

જ ૧૩૯] ઉત્તરમા સિંધ વિભાગ. દક્ષિણમા દક્ષિણ વિભાગ.

સ ૧૪૦] કયા વિભાગમા મુસલમાનની વગતી વધારે છે ?

જ ૧૪૦] સિંધ વિભાગમા.

સ. ૧૪૧] ઉત્તર વિભાગ ને સિંધ વિભાગનો મુકાબલો કરો.

જ ૧૪૧] ઉત્તર વિભાગ.

- ૧ ૧ ગણો
- ૨ પશ્ચિમમા અરબી સમુદ્ર
- ૩ વરસાદ વધારે ને તાપ ઓછો
- ૪ હવા ભેજવાળી
- ૫ ઇમારતી લાકડું થાય છે
- ૬ ગુજરાતી ભાષા
- ૭ હિંદુની વરતી વધારે
- ૮ વરતી વચાગે
૯. પૂર્વ ભાગમા કુંગે
- ૧૦ દાળ પશ્ચિમનો
- ૧૧ ઘરોપર નળીઆ

સિંધ વિભાગ

- સાડા ત્રણ ગણો
- પશ્ચિમમા હાલા પર્વત
- રસાદ ઓછો ને તાપ વધારે
- હવા ગરમ
- ઇમારતી લાકડું થતું નથી
- સિંધી ને બહુચી ભાષા
- મુસલમાનની વરતી વધારે
- વગતી ઓછી
- પૂર્વ ભાગમા રણ
- દાળ દક્ષિણનો
- ઘરો પર ધાખા

સ ૧૪૨] થાણા જિલ્લો ઉત્તર વિભાગના બીજા જિલ્લાઓથી કમ કમ બાબતમા જુદો પડે છે.

જ ૧૪૨] (૧) ગુજરાતમા ગુજરાતી ભાષા બોલાય છે ત્યારે થાણામા મરાઠી ભાષા બોલાય છે (૨) ગુજરાતના આદિજાતિઓ ઔદિચ્ય કહેવાય છે, ત્યારે થાણાના આદિજાતિઓ ચિત્તપાવન (કોકણુસ્થ) કહેવાય છે (૩) ગુજરાતના જિલ્લાઓ કરતા થાણા જિલ્લામા ડાંગરનો પાક વધુ થાય છે. અને વરસાદ વધુ પડે છે

સ. ૧૪૩] ગુજરાતના કયા કયા જંકશનોથી કયા કયા જવાય છે ?

જ. ૧૪૩] ૧. બીલીમોરાથી કાલાઅંબા. ૨ મુસ્તથી અમલનેર
૩ કોસબાથી અખવાવ ૪. અંકલેશ્વરથી નાહિદ.
૫ ભરૂચથી જાસર. ૬. મીઆગામથી ડામોઈ.

- ૭ હોઠથી છોટાઉદેપુર ૮ હોઠથી ચાદોદ
- ૯ વિશ્વામિત્રથી જુસર ૧૦ વિશ્વામિત્રથી હોઠ.
- ૧૧ વડોદરાથી ગોધરા ૧૨, ગોધરાથી જુલાવાડ.
- ૧૩ ગોધરાથી દાંડોદ ૧૪ આણંદથી પેટલાદ ૧૫.
- પેટલાદથી ખભાત ૧૬ આણંદથી ગોધરા ૧૭
- આણંદથી નડિઆદ ૧૮ નડિઆદથી કપડવજ ૧૯
- નડિઆદથી અમદાવાદ ૨૦ અમદાવાદથી ધોળકા
- ૨૧ અમદાવાદથી ખેડબ્રહ્મા ૨૨ અમદાવાદથી મહેસાણા
- ૨૩ મહેસાણાથી ખેગળ ૨૪ મહેસાણાથી પાટણ
- ૨૫ મહેસાણાથી પાલણપુર ૨૬ પાલણપુરથી ડીસા
- ૨૭ પાલણપુરથી આણંદ ૨૮ અમદાવાદથી વીરમગામ.
- ૨૯ વીરમગામથી ખાગધોડા ૩૦ વીરમગામથી વઢવાણ
- ૩૧ વઢવાણથી દાગધા ૩૨ વઢવાણથી ધોળા.
- ૩૩ ધોળાથી ભાવનગર ૩૪ ધોળાથી જેતલસર
- ૩૫ જેતલસરથી વેરાવળ ૩૬ જેતલસરથી પોરબંદર.
- ૩૭ જેતલસરથી રાજકોટ ૩૮ રાજકોટથી જામનગર
- ૩૯ રાજકોટથી વાકાનેર ૪૦ વાકાનેરથી મોરબી
- ૪૧ વાકાનેરથી વઢવાણ

હિંદુસ્તાનની સામાન્ય ભૂગોળની

પ્રશ્નોત્તરમાળા ચાર આના.

કર્તા-છગનલાલ મોતીરામ શાહ શાહપોર-સુરત.

❀ પરીક્ષામાં આવેલા પ્રશ્નો ❀

- સ. ૧] ભૂશિર, અખાત, નદીતુ મૂળ, ડેટા, ખીણ, ટનલ, ધાટ,
બદર અને એટ એટલે શુ તે સમજાવો
- સ. ૨] તમે જે જિલ્લામાં રહેતા હો, તે જિલ્લાની સીમા, તાલુકા
મુખ્ય નદી તથા તેના પરના મોટા ગામ લખો
- સ. ૩] ગુજરાત પ્રાંતમાં આવેલા ફ્શી ગામના ગણાવો
- સ. ૪] ખેડા જિલ્લાના તાલુકા, ભરૂચ જિલ્લાની નદી અને સુરત
જિલ્લાના હયા ખાવાના ઇંડાણા લખો
- મ. ૫] તમાગ જિલ્લાની ખેતીની તથા ખતીજ પેદાશ અને
નિકાસ લખો
- સ. ૬] નહેર એટલે શુ ? તે શા કામમાં આવે છે ? તમારા
ઈલાકામાં કયા કયા નહેરો આવેલી છે
- સ. ૭] નીચેની જગાઓ શુ છે ? કયા છે ? અને શા માટે પ્રખ્યાત
છે ? તુળગીચામ, ખલાત, દુબલી, ચંબક, બુજ, ગેરસાપા,
વિજાપુર, ઉમગઢાટ, દારડા, શેત્રુજે, સિધુ, ખેલગામ,
અદમદનગર, સલાદ્રિ, ખારધાટ, મલાખજેશ્વર, વસઈ
- સ. ૮] મુખર્ષ ઈલાકાની મુખ્ય નદીઓ લખો તેઓ પ્રાચીની નીકળી
કોને મળે છે, અને તે પર મોટા શહેરો હોય તે લખો
- સ. ૯] ગુજરાતના બદરો દલિણથી શરૂ કરી અનુક્રમે લખો
- સ. ૧૦] નર્મદા, તાપી, ભીમા, સગરવતી ને ગોદાવરી નદી પરના
જાત્રાના ઠેકાણા લખો
- સ. ૧૧] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લા, એજન્સિ તથા સંસ્થાન તેના
મુખ્ય શહેરો સહીત લખો.

મ ૧૨] મુગ્ધ બિલાડાના ડના વેપારના ને લમ્કુની છાવણીના
મથક ગળાવો

મ ૧૩] માડની, દંદાખાદ, રત્નાગિરિ, પીંપળનેર મેથેગન, ગોકર્ણુ,
દેરાલાલી, વડાદગ, ગજકાટ, સામનાથપાટણ, વડનાસ, ભાડમુત,
આશુ, કપડનજ, ખડકી, દેવલાલી, સાગલી, પદરપુર,
શિગવતી, ચાંદવડ, મહી એ ચુ છે ? ધ્યા છે / ને શાને
માટે પ્રખ્યાત છે ?

સ ૧૪] મુગ્ધ બિલાડાના રાજકીય ભાગ, અરિદગી તથા ગજધાની લખો

સ ૧૫] કુદરતી ભાગો રા ઉપરથી પડ છે / મુગ્ધ બિલાડાના
કુદરતી ભાગ ગળાવો

સ ૧૬] બગાળાના અખાતને મગનારી તથા ડંચી પશ્ચિમમા
વહેનારી નદીઓ લખો

સ ૧૭] ડાગર, તમાકુ, મીઠું, મઢાઈ, નાગિએર મહુડા, વડ તથા
કપાસ મુગ્ધ બિલાડામા કયા કયા થાય છ

સ ૧૮] મુગ્ધ બિલાડામાથી દેખાવગ જતી તથા પગદેરાથી આવતી
પાય પાય મુખ્ય વેપારની જાણમા લખો

સ ૧૯] એક વહાણુ કરાચીથી કિનારે કિનારે દારવાગ જાય છે, તો
રસ્તામા જે જે બદરો, નદીના મુખો તથા બેટ આવે તે
અનુક્રમે લખો

સ ૨૦] બિલાડામા વસ્તી વધારે છે છતા મોટા શહેરો થોડા હોવાનું
કારણ શું ?

સ ૨૧] કાઠિઆવાડની તથા કોકણની નદીઓ નાની કેમ છે તે
સમજાવો.

સ ૨૨] મુખઈ ઇલાકામા એવો કયો વિભાગ છે કે ત્યા ખેતી ખીલકુલ થતી નથી ?

સ ૨૩] દેશની આબાદીનો આધાર કઈ કઈ બાબત પર છે ?

સ ૨૪] ખાલસા મુલક એટલે શું ? સમ્થાન એટલે શું ?

સ ૨૫] નીચની જગાઓ નક્શામા બતાવો ને શાને માટે પ્રખ્યાત છે તે કહો અહમદનગર, ચેકિલ, વસઈ, ખુસાવળ, કપડવંજ, ગોવા, વલમાડ, ગિરાવતી, મેવાન, ડીસા, ગોધરા, મહાબળેશ્વર, વાઘરા ગદડા, હોનાવર, દીવ, ભાવનગર, ઇડર, નુગત, નદગ્યાર, પાલિતાણા, રાજકોટ, જેકેઆબાદ, એડન, ખેલગામ, પુના, શેલાપુર, જુનાગઢ, ચાપાનેર, નાશિક, બનાસ, સાદી, પેગિમ, કેપરામાસ, વેગુર્લા, ઉરણ, લાનોલી, ગોરુણ, દુબળી, માઝાદા, થળવાટ, ઇમતપુરી, મનમાડ, ધોર, લાટા

સ ૨૬] સિંધ કરતા ગુજરાતમા નદીઓ વધારે છે તેના કારણ સમજાવો

સ ૨૭] કચ્છીથી આગગાડીમા મુખઈ જતા કયા કયા મોટા સ્ટેશનો આવશે ?

સ ૨૮] ઇલાકાનો રાજવહીવટ સમજાવો

સ ૨૯] કયા કયા જિલ્લાના કલેક્ટરો પોલિટિકલ એજન્ટ છે ?

સ ૩૦] ઇલાકામા આવેલા મુસલમાની રાજ્ય તથા જત્રાના ઠેકાણા લખો

સ ૩૧] મુખઈ ઇલાકામા ખાસ જોવા લાયક જગાઓ ગણાવો

સ ૩૨] મુખઈ ઇલાકાના નક્શાના ખોખામા નીચેની જગાઓ પૂરો નવસારી, ખંભાત, ધંધુકા, વઢવાણ, વીરમગામ, સુરત,

ગ્રનકરાપાદ, ખડા, જળગામ, અવલ્લી, બેલગામ, પુના,
કુગચી, અમદાવાદ, માઠ (ગસમુગરી), વડોદરા, ભુજ,
માડવી, રત્નાગિરિ, કારસાર, ગજનગર, પાલણપુર, વસઈ,
મિદ્દપુર, દેવ્રાપાદ, કાલ્દાપુર, રવમાડ, કાયાલુ, ઇગિતપુરી,
મનમાડ, લોના, ગોવા, પાનગે, આગચોડ, બલુધાન,
દાહોદ, લનુડા, દેવ્રાપાદ, નાગડ, નસાનગર, મેઝગન, ડોકોર

સ ૩૩] કાદિઆવાડના પ્રાનોના નામ, અધિકારી તથા તેના મુદામ
અન દ્રેડ પ્રાનોમા આવેના મુખ્ય ગન્ય લખો

સ ૩૪] મુ મધ્યા કુગચી કય કય માગ જાન નકાય ?

સ ૩૫] મુજગનમા આવેના રેવેના જાન લખો

સ ૩૬] ઈલાકામા વધારેમા વધારે તાપ તથા વરસાદ દ્યા પડે છ ?

સ ૩૭] કાકલુમા વધારે વરસાદ પડવાનું અને સત્તાદિની પ્રવંમા
આજા પડવાનું કાલુ સમજવો

સ ૩૮] મુજા ઈલાકામા મોટામા મોટો પત, નદી, દેશીરાન્ય,
તમાગ, ખેટ શહેર ને બદર લખો

મ ૩૯] મ ય વિલાગ તથા દલિલુ વિલાગના દેશી ગન્યો લખો.

સ ૪૦] થાળા ને કાલાયા જિલા કાં કાં વાંતે મળતા છે ?

મ ૪૧] મિધમા ડબ્બુટી કમિશનરે કુટલા છે ને તેમના તાયામા
કયા કયા જિલા છે ? તમાગ ઇલાકામા નોન ગેગુલેરાન
પ્રાત દ્યો છે ?

સ ૪૨] નીચના સ્થળો નક્શામા બતાવો તથા નામ પડવાના કારણ
લખો ભુજ, જુનાગઢ, ભરૂચ, બેલગામ, કાદિઆવાડ, સિધ,
જેઠાકાપાદ, મેમદાવાદ, અમદાવાદ, અમનચર, અલીપાગ,

સનાગ મુરત, ભાડબુત, બલુધાન, સિદ્ધપુર, જજરા,
નાનક, દીવ.

સ ૪૩] સિધ વિભાગના જિલ્લા, ઉત્તર વિભાગની નદો, મધ્ય
વિભાગના ફેરીરાજ્યો અને દક્ષિણ વિભાગના બદરો લખો

સ ૪૪] આ મુખઈ ઈલાકાની ભતળ રચના અને હવાની લોકો પર
શુ અસર થયેલી છે ? આ પાકપર શુ અસર થયેલી છે ?

સ ૪૫] સિધુ, નર્મદા, તાપી, મહી અને ગોદાવરી નદીની લખાઈ
સ્કંધથી ભરીને કહો

સ ૪૬] સિધુ નદી વિષે શુ જાણવા જેવી વાત છે ?

સ ૪૭] મુખઈ ઈલાકામાં કાપડની મીલો કયા કયા શહેરોમાં છે ?

સ ૪૮] કયા વિભાગમાંથી કામતી ધાતુઓ નીકળે છે ?

સ ૪૯] તમારા વિભાગમાં કયા કયા જિલ્લા આવ્યા ? અને તેઓ
તમારા જિલ્લાથી કઈ દિશામાં છે ?

સ ૫૦] ડરાચી, જેકાબાબાદ, પુના, બેલગામ, ધુળીઆ, વડાદગ,
કોટલાપુર, અહમદનગર, રાજકોટ, અમદાવાદ, શોલાપુર,
બાર્સી, ગોધરા, રતનાગિરિ, મુખઈ, ભુસાવળ, મહાપ્રજેશ્વર,
હુમ્મલી એ સુરતથી કઈ દિશામાં છે ?

સ ૫૧] સુરત કળા અમદાવાદમાં તાપ વધારે પડવાનું કારણ શુ ?

સ ૫૨] દક્ષિણ વિભાગમાં તથા સિધ વિભાગમાં મુસલમાની ગણ્ય
કયું છે ?

સ ૫૩] ડીસા ને રાધનપુર એ એમાં કયું શહેર ઉંચી જગાપર છે ?
અને તે તમે શા આધારે કહો છો

સ. ૫૪] મુખઈ ઈલાકામાં મુખ્ય અધિકારીઓ કયા કયા છે ? તમારા
પ્રાંતમાં મુખ્ય અમલદારો તથા તેમના કામ લખો.

૬૨] મુઝઇ ઇલાકાની ભૂગોળની પ્રતોત્તમ્ભાળી સાગરમાં આના

સ ૫૫] મુઝઇ ઇલાકાના કયા નહેરમાં વસ્તી સૌથી વધારે છે ?
અને એ ઉપરથી તમે શું અનુમાન કરો છો

સ ૫૬] રાગના લોકોનો મુખ્ય ધંધો શું છે ?

સ ૫૭] કયા વિભાગ દરીયા પાસે નથી ?

સ ૫૮] નીચેની જગાઓ શા માટે પ્રખ્યાત છે તે કહો પુના,
વડાદગ, રાધનપુર, વડનાલ, દુબલી, ધુળીઆ, રંગવી,
દારકા, ખેલગામ, પદરપુર, આગુદ, કડયાલુ, ધારવાડ

સ ૫૯] તરી અને અખાત નદીમાં કયાથી ખતાવવાનું નર કર્યું છે ?

સ ૬૦] મહામળેશ્વર જન્મ લેય તો કયે ઝેગન ઉતર્યું ? માથેગન
જન્મ લેય તો કયા ઝેસને ઉતર્યું ?

સ ૬૧] મુઝઇ સરકાર કોને કહે છે ? તમારો જિલ્લો કલેક્ટરનું
નામ શું ?

સ ૬૨] ઉત્તર વિભાગ તે ગુજરાત પ્રાંતનો તફાવત લખો

સ. ૬૩] સિધના કયા ભાગની હવા રેગિટ છે ?

સ. ૬૪] ઉત્તર વિભાગના કયા ભાગની હવા ગેગિટ છે ?

સ ૬૫] ઉત્તર વિભાગના જિલ્લાઓથી ચાલુ જિલ્લો કો કો કઈ
બાબતમાં જુદો પડે છે ?

સ ૬૬] સિધમાં વગસાદ ઓછો પડે છ છતાં પાક સારો થવાના
કારણ લખો

સ ૬૭] કચકોટ, પાટલુ, અમદાવાદ, ચાપાનેર, ધોળડા, પાનાગઢ,
જુનાગઢ વીરભગામ, ધંધુકા, ખર્ડા, સોમનાથ પાટલુ, દારકા,
સિદ્ધપુર, મલાવ એ ઇતિહાસમાં શાને માટે પ્રખ્યાત છે ?

સ ૬૮] જ દરીઆ કિનારે આવેલા જિલ્લા ગણાવો જ દરીઆ કિનારે શાનો પાક વધારે થાય ?

સ ૬૯] મુખર્ષી ઇલાકામાં આવેલા સ્વતંત્ર રાજ્ય લખો

સ ૭૦] સાપતી વગ્ની કયા કયા જિલ્લામાં વધારે છે ?

સ ૭૧] ઉત્તર વિભાગનો અને સિંધ વિભાગનો મુકાબલો કરો

સ ૭૨] કયા કયા જિલ્લાના કલેક્ટરો પોલિટિકલ એજન્ટ નથી ?

સ ૭૩] મુખર્ષી ઇલાકામાં આવેલા દેશી રાજ્યો વિભાગવાર લખો

સ. ૭૪] કઈ કઈ એજન્સિઓમાં ખાસ પોલિટિકલ એજન્ટો છે ?

સ ૭૫] મુખર્ષી ઇલાકાની છેક ઉત્તરમાં કયું ગહેર છે તે તેને ચિત્રે જાણના લાયક થુ છે ?

સ ૭૬] ઇલાકામાંની ચમત્કારી જગાઓ લખો

સ ૭૭] નર્મદા કિનારે ગાયકવાડી રાજ્યમાં કયું જાત્રાનું ઠેકાણું છે ?

સ ૭૮] ગાયકવાડી રાજ્યના જાત્રાના ઠેકાણા લખો

સ ૭૯] મેગેનીઝ, મોનુ, આરસ, અકીક, પથરા, મીઠું મુખર્ષી ઇલાકામાં કયા કયા નીકળે છે ?

સ ૮૦] ઉત્તર વિભાગમાં ઘાડી વગ્તીવાળો કયો જિલ્લો છે ?

સ ૮૧] મુખર્ષી સુરત, અમદાવાદ, કરાચી, બુસાવળ, ગજપટ, જોકાઆવાદ, પુના, શોલાપુર, ધારવાડ, અહમદનગર, કંઈ દિશામાં છે તે કેટલા માઈલ દૂર છે તે આશરે કહો અને સ્કેલથી ભરીને ખાતરી કરી આપો

સ ૮૨] મુખર્ષી ઇલાકાની છેક ઉત્તરમાં તથા દક્ષિણમાં કયા જિલ્લા છે ?

સ ૮૩] નીચની જગ્યાઓ ક્યા છે ? શું છે ? શાને માટે પ્રખ્યાત
 છે તે કહે છે અને નરનામા બતાવે અમદાવાદ, અહમદનગર, અથલ્લી,
 અલીબાગ, અમલનગર, અકોલ, અલેખર, અગિન્ટા, આણ, આરા-
 નર, ઈગતપુરી, ઉદવાડા, ઉમરકાટ, કચ્છ, કપાણ, કલાદગી, કરાચી,
 કપડવજ, કાલિઆવાડ, કારવાર, કુમર, કોકણ, કોલાયા, કોલહાપુર,
 કૃષ્ણા, ખડકી, ખેડા, ખંડપુર, ગીરનાર, ગીર, ગેરસપા, ગોકાક,
 ગોકર્ણ, ગોદાવરી, ગોવા, ગોડળ, વટપ્રભા, વાગપુરી, ચાદોદ, છોટાઉદેપુર,
 જવાર, જમખડી, જળગામ, જળપોષ્ટ જમનગર, જાફરાબાદ,
 જુનાગઢ, જંગાઆબાદ, ઝાંઝાદ, હદા, હીમા, હાટર, તાપી, તાલીકોટ,
 તુગભડા, ધરપાડર ધગવાટ ચાણા, દમણ, દાહોદ, દાપોલી, દીવ
 દેવલાલી, દ્વારકા, ધનમપુર ધારવાડ, ધુળીઆ, ધાજેરા, ધાગડા, ધોડ,
 નરસારી, નડિઆદ, નરાનગર, નર્મદા, નવીનદર, નદરઆર, નાદોદ
 પશ્ચિમધાટ, પાટણ, પાણલુપુર, પાવાગઢ, પાલિતાણા, પેગ્ગદર, પદર-
 પુર, પ્રભાસપાટણ અનાસ, બહુધાન, બાલાચડી, બાર્સી, બેલગામ,
 બારવાટ, બારીચી, ભરચ, ભાદર, ભાવનગર, ભીમા, બુસાવળ, ભુજ,
 મદાબજેશ્વર, મનવાડ મળી, માલવણ, મેથેરાન, મેમદાવાદ, માડવી,
 મુખ્ત, મોરબી, મ્તનાગિરિ, રાજકોટ, રાધનપુર, રાગપુર, લોણાપુર,
 લોદા લુણાવાડ વસઈ, વલસાડ, વડતાલ, વડોદરા, વેરાવળ, વિગ્નપુર
 વીરમગામ, વેગુલા, વાદરા, શાહનદર, શિઝરપુર, શિરાવતી, શુક્લતીર્થ,
 શેત્રુંજી, શોલાપુર, સતારા, સરગવતી, સગમેશ્વર, સકકર, સલાદ્રિ,
 સાવનુર, સાતપુડા, સાબરમતી, સાષ્ટી, સિન્નર, સિદ્ધપુર, સુરત, સિંધ,
 સિંધુ, મોમનાથપાટણ, હાલા, હુબલી, હૈદરાબાદ, હોનાવર

“ ડિક્ટેશન શિક્ષક ”

ત્રિવેદિ વાચનમાળા પુસ્તક ૧ લાનો ચાર આના.

બાળપાઠીના ૦-૨-૦ | ત્રીજી ચોપડીના ૦-૩-૦

પહેલી ચોપડીના ૦-૨-૬ | ચોથી ચોપડીના ૦-૪-૦

બીજી ચોપડીના ૦-૩-૦ | પાંચમી ચોપડીના ૦-૪-૦

કન્યા વાચનમાળા પુસ્તક ૧ લાનો ત્રણ આના

બીજા ધોરણ માટે ~~અનુભવ~~ અનુભવ સિદ્ધ

“અંગગણિતનાં મનોચત્ન” પાંચ આના

હિંદુસ્તાનની ભૂગોળની } ૪ આના.
ગુજરાતની સાં ભૂગોળની } ૩ આના.

અનુભવ

“સુઅંગણિત શિક્ષક” દરેક ધોરણનો છુટો મળશે

સુરત શહેરનો } ૩ આના.

ચોર્યાસી તાલુકાનો } “ભૂગોળ શિક્ષક” } ૨ આના

સુરત જિલ્લાનો } ૩ આના

મેસર્સ સી. ડી. શાહ એન્ડ કો. કૃત

બાળપાઠીથી સાતમી સુધીના, કન્યા વાચનમાળા ત્રણ પુસ્તકોના

તથા ત્રિવેદિ વાચનમાળા સાત પુસ્તકોના અર્થ તૈયાર છે.

ક્યારેલોગના દ્વારમ ત્રણ રૂપીએ સો મળશે.

છગનલાલ મોતીરામ શાહ, શાહધોર-સુરત.

